

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

KRISTA RAUTANEN

Osakeyhtiön jakautuminen

Vaihtoehdot case-yrityksessä

LIIKETALouden KOULUTUSOHJELMA

2021

Tekijä(t) Rautanen, Krista	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Joulukuu 2021
	Sivumäärä 47	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Osakeyhtiön jakautuminen – Vaihtoehdot case-yrityksessä		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden koulutusohjelma		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä perehdyttiin osakeyhtiön jakautumiseen osakeyhtiölain ja elinkeinoverolain näkökulmasta. Työn toimeksiantaja oli määrittänyt selkeän tutkimuskysymyksen ja tarkoituksena oli selvittää, millaisia mahdollisuuksia case-yrityksessä on jakautuminen toteuttaa ja, mikä vaihtoehdoista on osakkeenomistajan kannalta edullisin. Tavoitteena oli myös koostaa selkokielineen kirjallinen raportti osakeyhtiön jakautumisesta toimeksiantajalle. Työn teoreettisen perustan muodosti oikeuslähdeoppi ja keskeisimpiä oikeuslähteitä olivat osakeyhtiölain 17 luku, elinkeinoverolain 52 c §, oikeustapaukset, oikeuskirjallisuus sekä viranomaisohjeet.</p> <p>Työ tehtiin yhdistäen laadulliseen tutkimusmenetelmään oikeudellisen empiirisen tutkimuksen menetelmää. Laadullisen tutkimuksen menetelmällä saatiin syvälinen ymmärrys osakeyhtiön jakautumisesta ja oikeudellisen empiirisen tutkimuksen menetelmällä voitiin tarkastella aiheeseen liittyvää lainsäädäntöä ulkoapäin ja tehdä lain toimimisesta käytännössä kokemusperäisiä havaintoja. Aineistoa täydennettiin vielä asiantuntijahaastattelun avulla. Työn keskeisimpiä käsitteitä olivat osakeyhtiö, yritysjärjestelyt ja osakeyhtiön jakautuminen.</p> <p>Tutkimuksen perusteella voitiin todeta kokonaisjakautumisen olevan case-yrityksen tilanteessa edullisin ja järkevin tapa toteuttaa jakautuminen. Myös osittaisjakautuminen olisi ollut mahdollinen, mutta se olisi ollut huomattavasti kalliimpi vaihtoehto. Case-yrityksen tilanteessa osittaisjakautuminen olisi ollut mahdollinen toteuttaa verollisena jakautumisena, jolloin veroseuraamukset olisivat olleet välittömiä. Kokonaisjakautuminen mahdollisti verotuksen lykkäämisen myöhemmäksi.</p>		
Asiasanat yritysjärjestelyt, osakeyhtiön jakautuminen, osakeyhtiölaki, elinkeinoverolaki		

Author(s) Rautanen, Krista	Type of Publication Bachelor's thesis	Date December 2021
	Number of pages 47	Language of publication: Finnish
Title of publication Demerger of a limited company – Options in a case-company		
Degree Programme Degree Programme in Business Administration		
Abstract <p>The thesis focuses on the demerger of a limited liability company from the perspective of the Finnish Limited Liability Companies Act and the Act on the Taxation of Business Income. The client who requested the study had identified a clear research question and the aim was to find out what options the case-company had to implement a demerger and which of the options is most advantageous for the shareholder. A second aim was to compile a written report in plain language on the demerger of the limited liability company for the client. The theoretical basis for the work was the source of law doctrine and the main legal sources were Chapter 17 of the Finnish Limited Liability Companies Act, Section 52c of the Act on the Taxation of Business Income, legal cases, legal literature and instructions from the authorities.</p> <p>The work was carried out by combining the qualitative research method with the method of empirical legal research. The qualitative research method provided an in-depth understanding of the demerger of the limited liability company, and the empirical legal research method allowed us to examine related legislation from the outside and to make empirical observations of the functioning of the law in practice. The material was supplemented with an interview of an expert. The core concepts of the work were limited liability companies, mergers and acquisitions and the demerger of a limited liability company.</p> <p>The study indicated that a full demerger was the most advantageous and reasonable way of implementing the division in the situation of the case-company. A partial demerger would also have been possible, but it would have been a much more expensive option. In the case company's situation, it would have been possible to implement the partial demerger as a taxable demerger, in which case the tax consequences would have been immediate. The full demerger made it possible to postpone the taxation.</p>		
Key words mergers and acquisitions, demerger of limited liability companies, Limited Liability Companies Act, Act on the Taxation of Business Income		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	OPINNÄYTETYÖONGELMA.....	6
2.1	Työn taustaa, opinnäytetyöongelma ja tutkimuskysymykset	6
2.2	Toimeksiantaja.....	6
2.3	Teoreettinen viitekehys ja käsitteiden selitykset.....	7
2.4	Käytettävät menetelmät	9
3	JAKAUTUMINEN YHTIÖOIKEUDELLISESTI	11
3.1	Yleistä jakautumisesta	11
3.2	Jakautumisen toteuttamistavat	13
3.3	Jakautumissuunnitelma ja jakautumisen vaiheet	14
3.4	Osakkeenomistaja	17
3.5	Tilintarkastajan lausunto	18
3.6	Päätttäminen jakautumisesta	19
3.7	Velkojien kuulutus ja velkojien asema	20
3.8	Jakautumisen voimaantulo.....	23
3.9	Lopputilitys.....	24
4	JAKAUTUMINEN VEROTUKSELLISESTI.....	25
4.1	Yleiset edellytykset jakautumiselle.....	25
4.2	Osakeyhtiölain ja elinkeinoverolain säännösten eroavaisuudet.....	27
4.3	Kokonaisjakautuminen, osittaisjakautuminen ja liiketoimintakokonaisuus	27
4.4	Jatkuvuusperiaate	29
4.5	Kiinteistöjen erottaminen liiketoiminnasta	30
4.6	Varainsiirtovero, osakkaanverotus ja muut verovaikutukset.....	32
4.7	Ennakkoratkaisun hakeminen Verohallinnolta	34
5	OSAKEYHTIÖ X:N JAKAUTUMINEN	36
5.1	Osittaisjakautuminen.....	36
5.2	Kokonaisjakautuminen	37
5.3	Jakautumissuunnitelma	38
5.4	Yhtiön velat.....	38
5.5	Jakautumisen verovaikutukset ja kustannukset	40
6	YHTEENVETO	42
6.1	Tulokset ja johtopäätökset	42
6.2	Tulosten arviointi	43
6.3	Jatkotutkimusideat	44
	LÄHTEET.....	46
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Yrityksen toimintaympäristö voi joskus ajan saatossa muuttua, eikä perustamishetken yritys rakenne ole välttämättä enää myöhemmässä vaiheessa tarkoituksenmukainen tai liiketoiminnan kannalta paras mahdollinen. Yritysjärjestelyillä voidaan vaikuttaa ja muuttaa yrityksen rakennetta. Erilaisia yritysjärjestelyjä voidaan tehdä esimerkiksi verosuunnittelun, riskienhallinnan tai sukupolvenvaihdoksen suunnittelun kannalta.

Tässä opinnäytetyössä selvitetään osakeyhtiön jakautumista yritysjärjestelynä ja tarkoituksena on tuottaa aiheesta selkokielen raportti toimeksiantajalle. Tämän työn lukemisen jälkeen lukijalla tulisi olla käsitys siitä, mitä osakeyhtiön jakautuminen tarkoittaa ja minkälaisia toimenpiteitä se jakautuvassa yhtiössä aiheuttaa. Aihe valikoitui toimeksiantajan tarpeen mukaan. Työn toimeksiantaja on osakeyhtiömuotoinen yritys ja sen omistaja, joka haluaa eriyttää yrityksen omistamat kiinteistöt sen liiketoiminnasta. Yritysjärjestely halutaan toteuttaa ennakoiden esivalmisteluna yrityksen omistajan eläköitymistä. Omistajalla on suunnitelmissa eläköityä noin kymmenen vuoden kuluessa ja eläkkeelle siirtyessään myydä yrityksen liiketoiminta. Mikäli yhtiön jakautumista ei toteutettaisi, voisi yrityksen myymisen haasteeksi koitua liian kallis myyntihinta, jolloin potentiaalisia ostajia ei välttämättä löytyisi kovin helposti.

Jakautumisella voidaan keventää yrityksen tasearvoa. Säilyttämällä kiinteistöyhtiön omistuksen itsellään olisi yrityksen omistajalla mahdollisuus saada näistä vielä eläkkeellä ollessaan vuokratuloja vuokraamalla ne liiketoimintayhtiölle. Aihetta tarkistellaan yrityksen omistajan kannalta. Tarkoituksena on selvittää erilaisia vaihtoehtoja jakautumisen toteuttamiselle, mitä ne maksavat ja mikä on omistajan kannalta järkevin sekä edullisin tapa toteuttaa jakautuminen. Jakautumista suunniteltaessa tulee huomioida verotukselliset säännökset, kirjanpidolliset vaikutukset sekä osakeyhtiölaki. Tässä opinnäytetyössä aiheeseen perehdytään yhtiöoikeuden ja verotuksen näkökulmasta ja kirjanpidollinen näkökulma on rajattu kokonaan työn ulkopuolelle.

2 OPINNÄYTETYÖONGELMA

2.1 Työn taustaa, opinnäytetyöongelma ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää vaihtoehtoja osakeyhtiön jakautumiselle, kun yrityksen omistamat kiinteistöt halutaan eriyttää yhtiöstä erilliseksi kiinteistöyhtiöksi. Taustalla hankkeessa on yrityksen omistajan suunnitelma myydä yrityksestään tulevaisuudessa pelkkä liiketoiminta ja pitää kiinteistöt edelleen omassa omistuksessaan. Tavoitteena on tuottaa toimeksiantajalle selkeä raportti siitä, mitä mahdollisuuksia hänen yrityksissään on jakautumisen toteuttamiseen, mitä toimenpiteitä jakautuminen edellyttää ja minkälaisia kuluja ja veroja prosessista syntyy. Työn tutkimuskysymys on: Mikä on osakeyhtiön omistajan kannaltaärkevin ja edullisin tapa toteuttaa jakautuminen ja eriyttää kiinteistöt liiketoiminnasta case-yrityksessä?

Toimeksiantaja haluaa myös selvittää mahdollisuutta säilyttää käytössään oleva nykyinen y-tunnus muuttumattomana. Y-tunnuksen vaihtuminen saattaa aiheuttaa toiminnan kannalta merkittäviä muutoksia, kuten esimerkiksi erilaisissa kaluston tai työvälineiden vuokraustilanteissa alle kaksi vuotta vanhalta yritykseltä voidaan periä suuriakin vakuusmaksuja. Opinnäytetyö vastaa suoraan työelämän tarpeeseen.

2.2 Toimeksiantaja

Työn toimeksiantaja on osakeyhtiömuotoinen teollisuusalan yritys Varsinais-Suomesta, joka toimii pääasiassa sekä Varsinais-Suomen että Satakunnan alueella. Yrityksellä on yhdeksän omaa vakituista työntekijää, kaksi tarvittaessa töihin kutsuttavaa ja lisäksi se käyttää vuokratyövoimaa. Yrityksen liikevaihto on ollut viimeisien tilikausien aikana noin kaksi miljoonaa euroa. Yritys omistaa itse teollisuuskiinteistöt, joissa se liiketoimintaa harjoittaa. Yrityksen osakkeet omistaa 100-prosenttisesti yrityksen ainut omistaja, joka on myös sen perustaja. Omistaja toimii itse yhtiön toimitusjohtajana ja hallituksen varsinaisena jäsenenä. Yhtiön hallituksessa ei ole muita varsinaisia jäseniä. Opinnäytetyö tullaan kirjoittamaan toimeksiantajan toiveesta säilyttäen sen anonymiteetti. Toimeksiantajasta käytetään tässä työssä nimeä osakeyhtiö X.

Työssä käytettävät toimeksiantajaa koskevat tiedot on saatu suoraan yrityksen toimitusjohtajalta.

2.3 Teoreettinen viitekehys ja käsitteiden selitykset

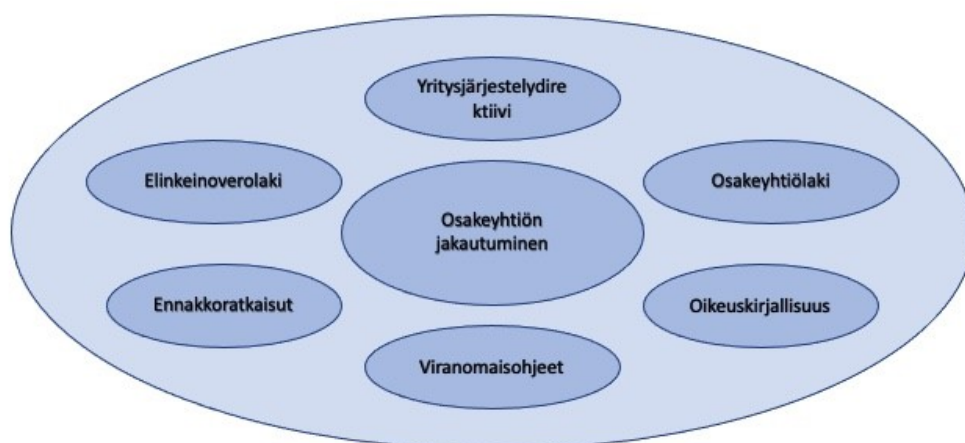
Viitekehysten avulla voidaan tulkita työn tutkimustuloksia sekä sen tarkoituksena on antaa tutkijalle itselleen näkökulma tutkittavaan aiheeseen ja auttaa hahmottamaan tutkittavaa aihetta osana suurempaa kokonaisuutta. Teoreettisen viitekehysten selostamisen tarkoituksena on avata tutkimuksen keskeisimmät käsitteet, tuoda esiin tutkimuksen näkökulma ja perustella käytettävät tutkimusmenetelmät. (Nieminen & Lähteenmäki, 2021, s. 21–22.)

Oikeuslähteiden käyttöä ohjaa oikeuslähdeoppi, joka määrittelee mitkä oikeuslähteet ovat sallittuja, ja mikä on niiden keskinäinen etusijajärjestys. Keskeisin oikeuslähteistä on laki. Alemman tason säädös ei saa olla ristiriidassa ylemmän tason säädöksen kanssa. Oikeuslähde on aina viranomaisen toiminnan taustalla ja päätöksiä tekeminen perustuu johonkin lakiin. Suomi on sitoutunut noudattamaan tiettyjä kansainvälisiä sopimuksia ja EU:n säännöksiä, jotka ovat kansallisen lain yläpuolella. Lainvalmisteluaineistoista, kuten hallituksen esityksistä käy ilmi lainsäätäjän tarkoitus ja oikeuskäytännön hyödyntäminen oikeuslähteenä perustuu siihen, että vastaavan tapauksen ratkaisua tulnaisiin käyttämään toisen samanlaisen tilanteen ratkaisemiseen. Oikeudellisia informaatiolähteitä eli sallittuja oikeuslähteitä ovat esimerkiksi oikeuskirjallisuus tai muut dokumentit, jotka avaavat jonkin tietyn oikeuslähteen sisältöä. (Eduskunta, 2018.)

Työn ensimmäisessä teoriaosuudessa käsitellään jakautumista yhtiöoikeuden näkökulmasta ja selvitetään osakeyhtiölain antamat mahdollisuudet jakautumiselle. Toinen teoriaosuus käsittelee jakautumista verotuksen eli elinkeinoverolain kannalta. Tämän työn teoreettinen perusta muodostuu oikeuslähteistä ja työssä käytetään oikeuslähdeoppia. Oikeuslähdeopissa vahvasti velvoittavia lähteitä ovat lait, kansainväliset sopimukset ja EU-säädökset ja tämän työn osalta niitä ovat Euroopan neuvoston yritysrajestelydirektiivi 2009/133/EY, osakeyhtiölain 17 luku ja elinkeinoverolain 52 c §.

EU:n säädökset ovat ensisijaisia suhteessa kansalliseen lainsäädäntöön. Heikosti velvoittavia lähteitä ovat lakien valmisteluaineistot, kuten hallituksen esitykset ja korkeimpien oikeuksien ennakkoratkaisut. Empiirisessä tutkimuksessa aineistona voidaan käyttää vahvasti velvoittavia, heikosti velvoittavia ja sallittuja oikeuslähteitä. Tässä työssä käytetään laajasti oikeustieteellistä kirjallisuutta, joista tärkein lähde on Immosen (2018) Yritysjärjestelyt. Lisäksi hyödynnetään viranomaisohjeita, kuten Verohallinnon syventävää vero-ohjetta Yritysjärjestelyt ja verotus – jakautuminen ja Patentti ja rekisterihallituksen ohjeita. (Nieminen & Lähteenmäki, 2021, s. 44.)

Työssä selvitetään myös mahdolliset tulevat tai tiedossa olevat muutokset lainsäädäntöihin. Osakeyhtiön jakautuminen on aikaa vievä prosessi, joten suunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdolliset sääntelyyn tulevat muutokset ja niiden vaikutukset yritysjärjestelyyn. Tässä työssä käsitellään aihetta yhtiöoikeuden ja verotuksen näkökulmasta ja osakeyhtiön jakautumisen kirjanpidollinen näkökulma rajataan kokonaan tämän työn ulkopuolelle työn laajuuden vuoksi. On kuitenkin hyvä huomioida, että myös kirjanpito-kohtelu on oleellinen osa-alue, johon osakeyhtiön jakautuminen vaikuttaa. Osakeyhtiön jakautumisesta säädetään sekä osakeyhtiölaissa että elinkeinoverolaissa. Osakeyhtiölaki antaa jakautumiselle laajemmat mahdollisuudet kuin elinkeinoverolaki. Opinnäytetyön peruskäsitteitä ovat osakeyhtiö, yritysjärjestelyt ja osakeyhtiön jakautuminen. Työn empiirisessä osassa sovelletaan kerättyä aineistoa käytännön esimerkkiin, jossa käsitellään osakeyhtiö X:n jakautumisen mahdollisuuksia.

Kuvio 1. Teoreettinen viitekehys

Osakeyhtiöllä, josta käytetään tässä työssä myös nimeä yhtiö, tarkoitetaan yhtiömuodoltaan Suomen lakien mukaan osakeyhtiöksi rekisteröityä yksityistä osakeyhtiötä (Oy) tai julkista osakeyhtiötä (Oyj) (Osakeyhtiölaki 624/2006 1 luku 1 §).

Yritysjärjestelyillä tarkoitetaan järjestelyitä, joilla pystytään muokkaamaan yrityksen rakennetta, omistussuhteita ja toimintaa. Yritysjärjestelyjen tavoitteena on parantaa yrityksen toimintaa tai kannattavuutta. Yritysjärjestelyistä säädetään osakeyhtiölaissa ja elinkeinoverolaissa. Erilaisia yritysjärjestelyitä ovat esimerkiksi sulautuminen, purkautuminen, jakautuminen ja liiketoimintasiirrot. Nämä järjestelyt perustuvat Euroopan neuvoston antamaan yritysjärjestelydirektiiviin. (Immonen, 2018, s. 30.)

Jakautumisella tarkoitetaan Osakeyhtiö lain 624/2006 (OYL) 17 luvussa kuvattua osakeyhtiön jakautumista, joka voidaan toteuttaa joko osittain tai kokonaan. Jakautuminen on yhtiöoikeudellisen käsitteen lisäksi myös vero-oikeudellinen käsite. Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968 (EVL) 52 c §:ssä säädetään jakautumisen vero-kohtelusta. (Immonen, 2018, s. 424.)

2.4 Käytettävät menetelmät

Työ tehdään käyttäen laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Työssä halutaan saada syvälinen ymmärrys tutkittavana olevasta aiheesta eli osakeyhtiön jakautumisesta ja sen toteuttamisesta käytännössä. Halutaan ymmärtää, miten verotus säännökset ja osakeyhtiölainsäädäntö vaikuttavat tähän yritysjärjestelykeinoon sekä selvittää näiden väliset keskinäiset vaikutussuhteet. Tästä ilmiöstä halutaan tuottaa selkeä ja ymmärrettävä sanallinen kuvaus työn toimeksiantajalle. (Kananen, 2017, 32–33.)

Laadullisessa tutkimuksessa ei voida vielä tutkimuksen alkuvaiheessa syventävästi määrittää, mikä on riittävä määrä aineistoa. Aineistoa kerätään niin paljon ja niin kauan, kunnes tutkimusongelma saadaan ratkaistua. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija analysoi aineistoa koko tutkimustyön ajan. Kvalitatiivista tutkimusta voidaan joskus pitää esitutkimuksena, jollainen myös tämä tutkimus on. Tässä tutkitaan alustavasti osakeyhtiön jakautumista, jonka pohjalta osakeyhtiö X:n on helpompi alkaa to-

dellisuudessa tekemään suunnitelmia oman jakautumisensa toteuttamiseksi. Laadullisen tutkimuksen pohjalta ei voida yleistää ilmiötä. Esimerkiksi tämäkin tutkimus pätee vain osakeyhtiö X:n tilanteeseen, eikä sitä välttämättä voida hyödyntää toisen osakeyhtiön tilanteeseen, sillä jokaisen yrityksen tarpeet ovat yksilöllisiä. (Kananen, 2017, s. 35–36.)

Laadulliseen tutkimukseen yhdistetään oikeudellisen empiirisen tutkimuksen menetelmä, jonka avulla tarkastellaan aiheeseen liittyvää oikeutta ulkoa päin, eikä sen tarkoituksena ole tulkita oikeusnormeja tai pohtia oikeutta teoreettisesti, kuten lainopillisessa menetelmässä. Empiirinen tutkimus perustuu havaintoihin ja kokemukseen sekä niiden perusteella tehtyihin päätelmiin, mutta se ei kuitenkaan ole täysin erillistä tietoa lainopista. Kvalitatiivisen oikeudellisen empiirisen tutkimuksen menetelmällä pyritään kuvaamaan ymmärrettävästi osakeyhtiön jakautumiseen liittyvää lainsäädäntöä. (Nieminen & Lähtenmäki, 2021, s. 11–12.) Empiirisen oikeustutkimuksen kohteena tulee olla jokin oikeudellinen ilmiö, kuten tässä työssä on osakeyhtiön jakautuminen ja tutkimuksen tekemiseen tulee käyttää empiirisen tutkimuksen menetelmiä, joihin laadullinen tutkimus kuuluu (Keinänen & Väättäinen, 2015, s. 2).

Empiirisessä tutkimuksessa aineisto tulee järjestää, tietoja tarkistaa ja tarvittaessa täydentää. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston kerääminen ja sen analysointi vuorottelevat. Sisältöanalyysi sopii hyvin käytettäväksi laadulliseen tutkimukseen, kun halutaan ymmärtää tutkittava asia. (Hirsijärvi ym., 2007, s. 217–218.)

Edellä kuvattujen menetelmien lisäksi aineistoa täydennetään asiantuntijahaastattelulla, jonka avulla kerätään yksityiskohtaista faktatietoa jakautuvan yhtiön rahoittajan näkökulmasta käytännön tasolla. Tutkimuksessa haastatellaan Osuuspankissa työskentelevää yritysrahoituksesta vastaavaa pankinjohtajaa. Haastattelu tehdään jakautuvan yhtiön vakuusjärjestelyiden teemalla. Asiantuntijahaastattelu on yksi laadullisen tutkimuksen tutkimusmenetelmistä. (Kananen, 2017, s. 90–92.)

3 JAKAUTUMINEN YHTIÖOIKEUDELLISESTI

3.1 Yleistä jakautumisesta

Osakeyhtiölain 17 luvussa säädetään jakautumisesta, josta voidaan käyttää myös nimeä diffuusio. Jakautuminen on yritysjärjestelykeino, jonka seurauksena osakeyhtiö jakautuu yhteen tai useampaan vastaanottavaan yhtiöön ilman selvitysmenettelyä. Jakautumisessa jakautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät joko osittain tai kokonaan vastaanottavalle yhtiölle. Selvitysmenettelyä noudatetaan osakeyhtiötä purettaessa silloin kun sen toiminta halutaan lopettaa. Vastaanottava yhtiö voi olla joko jo olemassa oleva yhtiö tai jakautumisen vuoksi perustettava yhtiö. Osakeyhtiölain mukaisesti jakautuminen on mahdollista toteuttaa kahden eri menettelytavan mukaisesti, joko osittaisjakautumisena tai kokonaisjakautumisena. Kokonaisjakautumisessa luovuttava yhtiö purkautuu selvitysmenettelyttä ja sen varat ja velat siirtyvät vähintään kahteen eri yhtiöön. Osittaisjakautumisessa vain osa luovuttavan yhtiön varoista ja veloista siirtyy vastaanottavalle yhtiölle ja jakautuva yhtiö jää edelleen voimaan. (Huikuri ym., 2016, s. 67.)

Pitkäikäiseen yritykseen on voinut ajan saatossa kertyä huomattavasti omaisuutta tai varallisuutta ja yrityksen taseen voidaan sanoa olevan raskas. Raskas tase nostaa yrityksen arvoa ja kauppahintaa yrityskauppatilanteessa. Jakautumisen avulla on mahdollista keventää yrityksen tasearvoa ja näin saada alennettua kauppahintaa, joka helpottaa mahdollisen liiketoiminnan jatkajan löytymistä. Jakautumista voidaankin käyttää yrityskaupan esivalmisteluna ja esimerkiksi sukupolvenvaihdoksien yhteydessä se on yleisesti käytetty yritysjärjestely. Jakautumista kutsutaan horisontaaliseksi diffusioksi. (Immonen & Lindgren, 2017, s. 298.)

Osakeyhtiön on mahdollista jakautua missä vaiheessa toimintaansa tahansa. Jakautuminen voidaan toteuttaa heti perustamisen jälkeen, toiminnan aikana ja vielä jopa selvitysmenettelyinkin aikana, ellei yhtiön varoja ole vielä aloitettu jakamaan. Osakeyhtiölain luvussa 16 säädetään osakeyhtiön sulautumisesta eli fuusiosta, joka on jakautumisen käänteinen yritysjärjestely. Jakautumista ja sulautumista kohdellaan laissa hyvin samankaltaisesti. (Immonen, 2018, s. 424–426.)

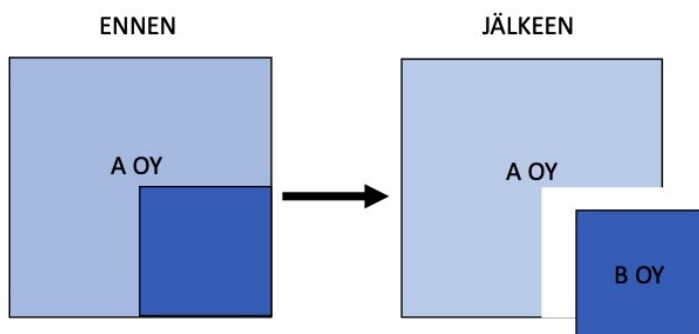
Alun perin Suomessa osakeyhtiön jakautuminen tuli säädettäväksi osakeyhtiölakiin vuonna 1995 Euroopan neuvoston yritysjärjestelydirektiivin myötä. Jakautuminen mahdollistaa aiempaa laajempia mahdollisuuksia muuttaa yhtiörakennetta. Osakeyhtiön jakautuminen mahdollistaa yritysrakenteen muokkaamisen ilman, että velkojien tai osakkeenomistajien asema muuttuisi lain yleisistä periaatteista. Osakeyhtiölain säännökset ovat samoja sekä julkisille että yksityisille osakeyhtiöille ja säännökset ovat kirjoitettu ensisijaisesti julkisia osakeyhtiöitä ajatellen. Hallituksen esityksessä HE 89/1996 on haluttu kuitenkin antaa mahdollisuus myös yksityisille osakeyhtiöille jakautumisen toteuttamiselle. Lain säännökset voivat tuntua osittain yksityisille osakeyhtiöille monimutkaisilta ja ylimitoitetuilta. Näistä voidaankin monessa kohtaa yksityisten osakeyhtiöiden osalta poiketa kaikkien osakkeenomistajien ollessa asioista samaa mieltä. (Immonen, 2018, s. 424–426.)

Jakautumisen yhteydessä yleensä maksetaan jakautumisvastiketta, usein jakautumisvastikkeena annetaan vastaanottavan yhtiön osakkeita. Jakautumisvastike voi kuitenkin olla myös muuta omaisuutta tai rahaa. Jakautuminen voidaan toteuttaa myös ilman vastiketta, kolmikantajakautumisena. Kolmikantajakautumisessa jakautumisvastikkeen maksaa jokin muu osapuoli, kuin jakautumisessa mukana olevat yhtiöt. Jakautumisessa mukana olevilla yhtiöillä tarkoitetaan jakautuvaa ja vastaanottavaa yhtiötä. Jakautumisen tarkoituksena voi olla omistuksen uudelleen järjestely, toiminnan tehostaminen tai se toteutetaan muuta yritysjärjestelyä varten. Jakautumista voidaan myös käyttää esimerkiksi pörssiin listautumisen yhteydessä. (Honkamäki ym., 2018, s. 208–209.)

Osakeyhtiölaissa ei ole vaatimuksia siitä, että vastaanottavan yhtiön tarvitsisi jatkaa jakautuvan yhtiön toimintaa. Lainsäätäjän mielestä liiketoiminnan jatkuvuuden vaatimus olisi yhtiöoikeudellisen sääntelyn kannalta tarpeetonta ja sitä olisi vaikea valvoa. Tulkintaongelmia saattaisi myös muodostaa se, että miten kauan esimerkiksi vastaanottavan yhtiön tulisi jatkaa tuotantoa sille siirtyneillä tuotantovälineillä. (Immonen & Lindgren, 2017, s. 304.)

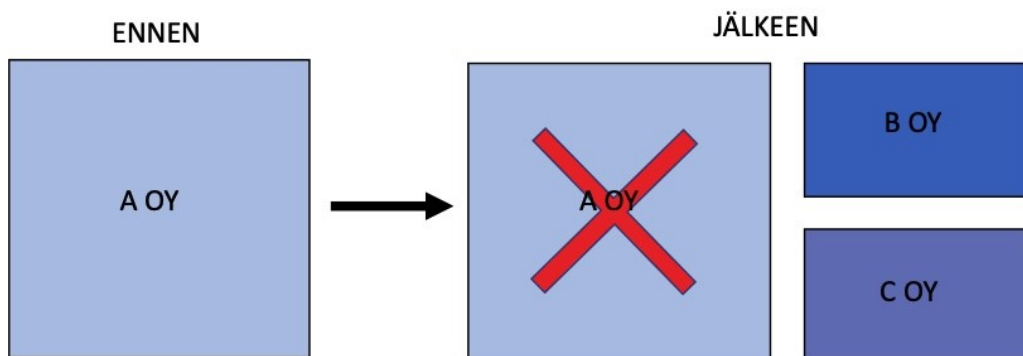
3.2 Jakautumisen toteuttamistavat

Jakautumisen toteuttamistapoja ovat osittaisjakautuminen ja kokonaisjakautuminen, kummassakin menettelytavat ovat hyvin samanlaisia. Osittaisjakautumisen myötä jakautuvan yhtiön toiminta ei lakkaa vaan se jatkaa edelleen toimintaansa. Erot ovat jakautumissuunnitelmassa, kun kaikkia varoja ja velkoja ei jaeta, vaan osa jää jakautuvaan yhtiöön. Osittaisjakautumisessa vastaanottavaan yhtiöön siirtyvät vain jakautumissuunnitelmassa määritellyt varat ja velat ja yhtiöön jakautumisen jälkeen ilmaantuvat varat kuuluvat jakautuvalle yhtiölle, ellei sopimuksessa muuta ole sovittu. Etuna kokonaisjakautumiseen verrattuna osittaisjakautumisessa on y-tunnuksen säilyminen muuttumattomana, sillä jakautuvan yhtiön toiminta ei lakkaa. Kansainvälisille yhtiöille merkittävä etu voi olla myös se, ettei sopijakumppaneiden kanssa tarvitse keskustella kuin siirtyvän liiketoiminnan osalta. Suomalaista jakautumista ei välttämättä toisissa valtioissa pidetä samanlaisena kuin täällä, vaan se saattaa edellyttää sopijakumppaneiden suostumusta. (Huikuri ym., 2016, s. 81.) Kuviossa 2. kuvattuna tilanne, jossa yhtiö A jakautuu osittaisjakautumisella yhteen vastaanottavaan yhtiöön, eli osa sen varoista ja veloista siirtyy yhtiö B:lle ja yhtiö A jää edelleen jakautumisen jälkeen toimimaan.

Kuvio 2. Osakeyhtiön osittaisjakautuminen yhteen vastaanottavaan yhtiöön

Kokonaisjakautumisessa eli täydellisessä jakautumisessa jakautuvan yhtiön varat ja velat jakautuvat vähintään kahteen yhtiöön ja jakautuva yhtiö purkautuu selvitysmenettelyttä. Kokonaisjakautumista pidetään lakiteknisesti pääasiallisena jakautumisen muotona. (Immonen, 2018, s. 425.) Kuviossa 3. kuvattuna tilanne kokonaisjakautumisesta, jossa yhtiö A jakautuu kokonaisjakautumisella kahteen vastaanottavaan yhtiöön yhtiö B:hen ja yhtiö C:hen, jakautumisen jälkeen yhtiö A purkautuu selvitysmenettelyttä.

Kuvio 3. Osakeyhtiön kokonaisjakautuminen kahteen yhtiöön

3.3 Jakautumissuunnitelma ja jakautumisen vaiheet

Jakautumissuunnitelman laatii jakautuvan yhtiön hallitus ja sen allekirjoittavat kaikki jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitukset. Erityisesti kaikkien osallistuvien yhtiöiden hallitusten allekirjoitukset tarvitaan, mikäli jakautuminen tapahtuu jo olemassa olevaan yhtiöön. Jakautumissuunnitelma tulee esitellä yhtiöiden hallitusten kokouksissa. Osakeyhtiölain 17 luvun 2 § määrittää mitkä asiat jakautumissuunnitelmassa tulee esittää. (Honkamäki ym., 2016, s. 209.) Jakautuminen tulee toteuttaa suunnitelman mukaisesti eikä suunnitelmaa voi muuttaa kesken jakautumisprosessin (Immonen & Lindgren, 2017, s. 304).

Jakautuminen perustuu hyväksytyyn jakautumissuunnitelmaan. Mikäli jakautuminen tapahtuu perustettavaan tai perustettaviin yhtiöihin, ei niiden osalta tarvita erillistä perustamissopimusta vaan jakautumissuunnitelma korvaa tämän. Jakautumisprosessia ja sen vaiheita ohjaa laissa määrätty aikataulu ja, ellei määräaikoja noudateta, jakautuminen raukeaa. Jakautumissuunnitelma tulee rekisteröidä yhden kuukauden kuluessa sen allekirjoittamisesta. Suunnitelma tulee hyväksyä sulautuvan yhtiön yhtiökokouksessa neljän kuukauden kuluessa rekisteröinnistä ja yhtä kuukautta ennen velkojien kuulutuksen määräpäivää, velkojien kuulutuksen on tapahduttava neljän kuukauden sisällä rekisteröinnistä sekä jakautuminen on ilmoitettava täytäntöön pantavaksi kuuden kuukauden kuluessa jakautumispäätöksestä. Kaikkia edellä kuvattuja määräaikoja koskee raukeamisuhka. (Immonen, 2018, s. 430 & 434.)

Osakeyhtiölain 17 luvun 3 §:n mukaan jakautumissuunnitelmasta on käytävä ilmi seuraavat asiat:

1. Jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden nimet, y-tunnukset ja kotipaikat
2. Selvitys jakautumisen syistä
3. Mahdolliset muutokset vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestykseen jakautumisessa toimivaan yhtiöön tai ehdotus perustettavan yhtiön yhtiöjärjestyksestä ja siitä, miten yhtiön toimielinten jäsenet valitaan jakautumisessa perustettavaan yhtiöön
4. Ehdotus jakautumisvastikkeena annettavien osakkeiden lukumäärästä ja osakelajeista sekä ehdotus siitä annetaanko jakautumisessa toimivaan yhtiöön uusia vai sen hallussa olevia osakkeita
5. Ehdotus muusta jakautumisvastikkeesta ja niiden ehdoista
6. Ehdotus vastikkeen antamisen ajankohdasta, sen jakautumisesta ja muuhun vastikkeen antamiseen liittyvistä ehdoista ja perusteet ehdoille
7. Selvitys tai ehdotus jakautuvan yhtiön optio-oikeuden tai muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden haltijan oikeuksista
8. Ehdotus mahdollisesta osakepääoman korotuksesta vastaanottavassa yhtiössä jakautumisessa olemassa olevaan yhtiöön tai ehdotus vastaanottavan yhtiön osakepääoman määrästä jakautumisessa perustettavaan yhtiöön
9. Selvitys jakautuvan yhtiön varoista, veloista ja omasta pääomasta ja ehdotus näiden jakautumisesta vastaanottaville yhtiöille, jakautumisen vaikutuksesta vastaanottavien yhtiöiden taseisiin ja jakautumiseen sovellettavat kirjanpidolliset menetelmät
10. Ehdotus osakepääoman alentamisesta varojen jakamiseksi vastaanottaville yhtiöille, varojen siirtämiseksi vapaan pääoman rahastoon tai käyttämisestä välttämättömien tappioiden kattamiseen, joihin vapaa oma pääoma ei riitä
11. Ehdotus siitä miten jakautumiseen osallistuvat yhtiöt saavat osallistua päätöksiin muista kuin tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvista järjestelyistä, jotka vaikuttavat niiden oman pääoman tai osakkeiden määrään
12. Selvitys sellaisista pääomalainoista, joiden perusteella velkojat voivat jakautumisesta vastustaa
13. Selvitys jakautuvan yhtiön ja sen tytäryhtiöiden omistamista vastaanottavan yhtiön osakkeista

14. Selvitys jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden yritys kiinnityksistä
15. Selvitys tai ehdotus jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallituksen jäsenille, toimitusjohtajille, tilintarkastajille ja jakautumissuunnitelmasta lausunnan antavalle tilintarkastajalle annettavista eduista ja oikeuksista
16. Ehdotus jakautumisen rekisteröintiajankohdasta
17. Ehdotus muista jakautumisen ehdoista

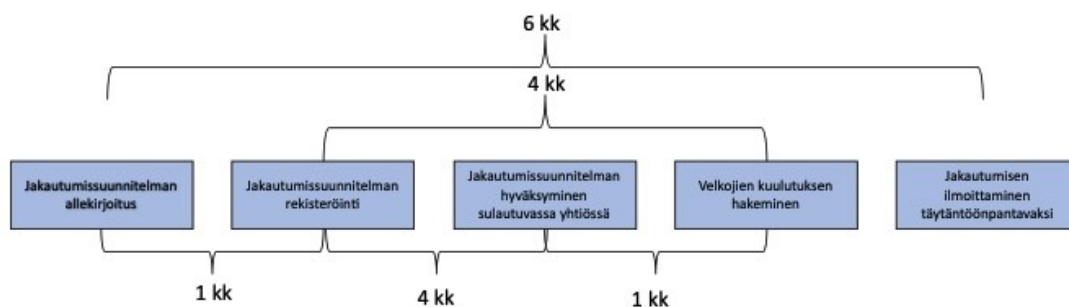
Mikäli kaikki jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajat suostuvat jakautumiseen, ei suunnitelmassa tarvitse kertoa jakautumisen syitä, eikä myöskään kohdan 6. mukaisia perusteita jakautumisvastikkeesta. (Osakeyhtiölaki 17 luku, 3 §.) Kuviossa 4. kuvattuna kokonaisjakautumisen vaiheet niiden toteuttamisjärjestyksessä.

Kuvio 4. Jakautumisen vaiheet (Immonen, 2018, s. 430).

Jakautumissuunnitelma tulee ilmoittaa rekisteröitäväksi kaupparekisteriin kuukauden kuluessa sen allekirjoittamisesta. Ilmoitus tehdään käyttäen Patentti ja rekisterihallituksen paperista hakemus lomaketta, jonka allekirjoittaa joko toimitusjohtaja tai yksi hallituksen jäsenistä. Prokura ei ole riittävä valtuutus jakautumissuunnitelman rekisteröinnin allekirjoittamiseen, hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja voi kuitenkin valtakirjalla valtuuttaa myös ulkopuolisen allekirjoittamaan lomakkeen. Hakemuksen liitteeksi tulee laittaa kuitti käsittelymaksusta, jakautumissuunnitelma ja mahdollinen tilintarkastajan lausunto. Maksu jakautumissuunnitelman rekisteröinnistä on 240 euroa jokaista osallista yhtiötä kohden. (Patentti ja rekisterihallitus, 2021.) Kuviossa 5. kuvattuna aikajana jakautumisen vaiheiden määräajoista, joita koskee raukeamisuhka.

Kuvio 5. Aikajana jakautumisen vaiheiden määräajoista

3.4 Osakkeenomistaja

Jakautumissuunnitelmassa määrätään jakautumisvastikkeesta, jota osakkeenomistajalle annetaan. Jakautumisvastike on yleensä vastaanottavan yhtiön osakkeita samassa suhteessa omistusosuuksien kanssa. Vastike voidaan antaa myös muuna omaisuutena, rahana tai sitoumuksina. Mikäli jakautuminen tapahtuu olemassa olevaan yhtiöön, ei osakkeiden omistajien omistussuhteet käytännössä voi pysyä muuttumattomina kuin jakautuvassa yhtiössä, sillä jakautumiseen osallistuu myös vastaanottavan yhtiön tai yhtiöiden osakkeenomistajia. Osakkeenomistajan ollessa tyytymätön tarjottuun jakautumisvastikkeeseen voi hän osakeyhtiölain 17 luvun 13 §:n mukaisesti vaatia osuusiensa lunastusta, jolloin lunastushinta maksetaan rahana perustuen käypään hintaan. Lunastusmenettelyä ei voida soveltaa jakautumisessa perustettavaan yhtiöön, sillä sitä

ei ole nähty perusteltuna käyttää jakautumisissa, joissa omistussuhteet tulevat pysymään samoina jakautumisen jälkeenkin. Mikäli jakautumissuunnitelma olisi tehty poiketen nykyisistä omistussuhteista, vaatisi se jokaisen osakkeenomistajan suostumuksen. (Immonen, 2018, s. 432–433.)

Tietyissä tilanteissa osakkeenomistajan oikeus jakautumisvastikkeeseen voi vanheta. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi seuraavat tilanteet: Jakautumisvastikkeen saaminen edellyttää osakkeenomistajalta toimia, joita hän ei suorita tai vastiketta ei ole vaadittu kymmenen vuoden kuluessa jakautumisen rekisteröimisestä. Tällöin menetetty vastike jää vastaanottavaan yhtiöön. (Immonen, 2018, s. 432–433.)

3.5 Tilintarkastajan lausunto

Jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitusten on nimettävä vähintään yksi tilintarkastaja antamaan lausunto jakautumissuunnitelmasta jokaiselle osallistuvalla yhtiöllä. Yhtiöt voivat nimetä yhdessä joko yhden tilintarkastajan tai käyttää halutessaan useampaa tilintarkastajaa. Mikäli lausunto pyydetään vain yhdeltä tilintarkastajalta, tulee kiinnittää erityistä huomiota tilintarkastajan riippumattomuuteen ja esteettömyyteen. Lausunnossa on mahdollista käyttää halutessa myös yhtiön omaa tilintarkastajaa. Lausunnossa tilintarkastajan tulee arvioida, että annetaanko jakautumissuunnitelmassa riittävät ja oikeat tiedot niistä kaikista perusteista, joiden mukaan jakautumisvastike määräytyy ja onko vastikkeen jakamisesta annettu riittävät ja oikeat tiedot. (Huikuri ym. 2016, s. 73.) Vastanottavalle yhtiölle annettavassa lausunnossa tilintarkastajan tulee lisäksi ottaa kantaa siihen, vaarantaako jakautuminen mahdollisesti tämän yhtiön velkojen maksukykyä (Airaksinen ym., 2018, s. 526).

Tilintarkastajan lausunnosta säädetään osakeyhtiölain 17 luvun 4 §:ssä. Pykälän tarkoituksena on tuoda vastaanottavan yhtiön velkojille lisäsuojaa. Jakautumisessa perustettavalle yhtiölle ei tilintarkastajan lausuntoa velkojen maksukykyyn tarvitse toimittaa, sillä vastaanottavassa yhtiössä ei tässä tilanteessa vielä voi olla osakkeenomistajia eikä velkojia. Osakkeenomistajien ollessa asiasta yhtä mieltä, voidaan tilintarkastajaa pyytää laatimaan lausunto vain velkojen näkökulmasta ja tällöin osakkeenomistajat luopuvat yksimielisesti tilintarkastajan lausumasta koskien jakautumisvastikkeen

määräytymisen perusteita. Tilintarkastajan lausunto on mahdollista jättää tekemättä kokonaan sellaisissa jakautumistilanteissa, joissa jakautuminen tapahtuu kokonaan jakautumisessa perustettaviin yhtiöihin. Kaupparekisterimenettelyssä on jo pidempään ollut käytössä vakiintunut tulkinta siitä, ettei perustettavilla yhtiöillä voi tässä vaiheessa vielä ollakaan velkojia, eikä sen vuoksi maksukykykään voi heikentyä. (Huihuri ym., 2016, s. 73–74.)

3.6 Päättäminen jakautumisesta

Jakautuvassa yhtiössä jakautumisesta päätetään yhtiökokouksessa. Asia päätetään kuitenkin hallituksessa, mikäli jakautumiseen osallistuvat yhtiöt omistaisivat kaikki jakautuvan yhtiön osakkeet sekä mahdolliset optio-oikeudet ja muut osakkeisiin oikeutuvat oikeudet. Vastaanottavassa yhtiössä päätöksen jakautumisesta tekee hallitus. Asia viedään yhtiökokoukseen päätettäväksi tilanteissa, joissa vastaanottavalla yhtiöllä on vähemmän kuin yhdeksän kymmenesosaa jakautuvan yhtiön osakkeista ja osakkeen omistajista vähintään yksi kahdeskymmenesosa osakkaista vaatii asiasta päätettävän yhtiökokouksessa. Äänimäärissä ei huomioida osakkeita, jotka kuuluvat yhtiölle itselleen tai sen tytäryhtiöille. Jakautumisesta on päätettävä neljän kuukauden määräajan sisällä jakautumissuunnitelman rekisteröimisestä, mikäli päätöstä ei tehdä määräajassa jakautuminen raukeaa. Päätös on lisäksi tehtävä kuukautta ennen velkojien kuulutuksen määräaika. (Airaksinen ym., 2018, s. 531.)

Yhtiökokouspäätöstä vaaditaan myös tilanteessa, jos hallituksella ei ole voimassa olevaa osakeantivaltuutusta ja vastikkeena annettaisiin osakkeita. Kutsua yhtiökokoukseen ei saa lähettää ennen jakautumissuunnitelman rekisteröintiä, se tulee lähettää viimeistään kuukautta ennen ja aikaisintaan kahta kuukautta ennen kokouksen ajankoh-
taa, ellei yhtiön yhtiöjärjestyksessä ole toisin määrätty. Kutsussa tulee kertoa osakkeenomistajan mahdollisuudesta lunastuksen vaatimiseen. Jakautumisesta tulee antaa ennen yhtiökokousta osakkeen omistajille laajasti tietoja ja tietojen tulee olla nähtävillä vähintään kuukauden ajan esimerkiksi yhtiön nettisivuilla tai luettavissa pääkonttorilla, materiaalin tulee myös olla esillä yhtiökokouksessa. (Immonen, 2018, s. 437.)

3.7 Velkojen kuulutus ja velkojen asema

Velkojen kuulutusta tulee hakea neljän kuukauden kuluessa jakautumissuunnitelman rekisteröinnistä. Velkojen kuulutusta on mahdollista hakea myös jo jakautumissuunnitelman rekisteröinnin yhteydessä, jolloin prosessin kulkua on mahdollista hieman nopeuttaa. Tätäkin neljän kuukauden määräaikaa koskee raukeamisuhka. Kuulutusta haetaan käyttäen rekisteriviranomaisen eli Patentti ja rekisterihallituksen (PRH) paperista lomaketta, kuulutusta ole mahdollista tehdä sähköisesti. Kuulutuksen hakeminen maksaa 435 euroa jokaista kuulutettavaa yhtiötä kohden. Kuulutusta hakee jakautuva yhtiö. (Patentti ja rekisterihallitus, 2021.)

Myös vastaanottavan yhtiön tulee hakea kuulutusta, mikäli jakautuminen tapahtuu jo olemassa olevaan yhtiöön ja tilintarkastajan lausunnon perusteella jakautuminen mahdollisesti vaarantaa vastaanottavan yhtiön velkojen maksukykyä. Hakemuksen allekirjoittaa toimitusjohtaja tai joku hallituksen jäsenistä. Toimitusjohtaja tai hallituksen jäsen voivat myös valtakirjalla valtuuttaa ulkopuolisen allekirjoittamaan hakemuksen. Tällöin alkuperäinen tai oikeaksi todistettu kopio valtakirjasta lähetetään hakemuksen mukana PRH:lle. (Patentti ja rekisterihallitus, 2021.)

PRH antaa kuulutuksen velkojille ja kuulutus julkaistaan Virallisessa lehdessä viimeistään kolmea kuukautta ennen määräpäivää. Kuulutuksen tekemisestä tehdään merkintä kaupparekisteriin. Kuulutusta hakeneen yhtiön tulee lähettää ilmoitus velkojilleen kuukausi ennen määräpäivää, ilmoituksen lähettäminen tulee dokumentoida ja liittää osaksi täytäntöönpanosta tehtävää ilmoitusta. Velkojalla on oikeus vastustaa jakautumista, mikäli saatava on syntynyt ennen jakautumissuunnitelman rekisteröimistä tai saatava on syntynyt viimeistään kuulutuksessa mainittuna määräpäivänä ja se on luonteeltaan sellainen, joka voidaan periä tuomiotta. PRH ilmoittaa jakautuvalle yhtiölle, mikäli joku velkojista vastustaa jakautumista ja tämän myötä jakautuminen raukeaa kuukauden päästä kuulutuksen määräpäivästä. Asian käsittely lykkääntyy, mikäli jakautuva yhtiö osoittaa kuukauden kuluessa kuulutuksen määräpäivästä, että velkoja on saanut saatavansa tai saatavalle turvaavan vakuuden. (Patentti ja rekisterihallitus, 2021.)

Sääntelyn tärkeimpiä tavoitteita on ylläpitää velkojien suojaa. Velkojien asema ei saa huonontua yritysjärjestelyn myötä, eikä jakautumismenettely saa johtaa siihen, että velkoja menettäisi saataviaan. Velkoja suojaa välittömästi se, että jokaisella velkojalla on erikseen mahdollisuus kuulusmenettelyn myötä vastustaa jakautumista ja välillisesti se, että kaikista jakautuvan yhtiön veloista vastaavat kaikki vastaanottavista yhtiöistä yhteisvastuullisesti tietyin rajoituksin, jos velkoja ei ole ennen jakautumista tai sen yhteydessä saanut täyttä suoritusta velastaan. (Immonen, 2018, s. 440–446.)

Jakautumisen myötä jakautuvan yhtiön velat eivät lakkaa olemasta, vaikka jakautuva yhtiö purkautuisikin kokonaisjakautumisen seurauksena. Jakautumissuunnitelmasta velkoja näkee, mille yhtiölle hänen saamisensa on siirtymässä. Velkojan itsensä vastuulla on selvittää se, mille yhtiölle hänen saamisensa siirtyvät. Vaikka vastaanottavat yhtiöt vastaavatkin jakautuvan yhtiön veloista tietyin ehdoin yhteisvastuullisesti, ei yhteisvastuu välttämättä ole täydellinen ja velkojan tulee valvoa oikeuksiaan tarkasti. Vastaanottavan yhtiön vastuuta on rajattu, se voi olla enintään sille siirtyvän nettovarallisuuden määrän verran. Vastuu ei ole ensisijaista ja sitä on rajattu ajallisesti. (Immonen, 2018, s. 440–446.)

Mikäli velkaa ei ole mainittu jakautumissuunnitelmassa, vastaavat kaikki yhtiöt siitä silloin täysimääräisesti yhteisvastuullisesti ja vastuu on tällöin ensisijaista. Jakautumissuunnitelmassa mainitun velan osalta vastaa ensisijaisesti se vastaanottava yhtiö jolle velka jakautumissuunnitelman mukaan siirtyy. Velkoja voi hakea suoritusta velastaan yhteisvastuun perusteella vasta, kun on todettu, ettei hän saa sitä velalliselta tai velan vakuudesta. Tämän vuoksi vastuu ei ole ensisijaista. Jakautumissuunnitelmassa tulisikin eritellä velat mahdollisimman tarkkaan. Yhteisvastuusäännön tarkoituksena on estää velan hävittäminen. (Immonen, 2018, s. 441.)

Yrityksen omaisuus voi olla kiinnitettyä erilaisten velkojen vakuudeksi yritys kiinnityksiä käyttäen. Toisiin velkojaryhmiin verrattuna yritys kiinnitysvelat ovat erityisen hyvin suojattuja, jonka vuoksi jakautumisen suunnittelu edellyttää neuvotteluita yritys kiinnitysten haltijoiden kanssa. Jakautumissuunnitelmassa tulee esittää muutokset yritys kiinnitysten järjestämisestä. Kiinnitykset eivät voi olla vakuutena kahden tai use-

amman yhtiön omaisuuteen, saman vastuun vakuutena. Jakautumista ei voida toteuttaa, ellei sopimusta saada aikaiseksi kiinnitysvelkojien kanssa. (Immonen, 2018, s. 441–443.)

Kiinnitysten järjestelyä haetaan Patentti ja rekisterihallituksen yritys kiinnitysrekisteristä ja hakemuksen tekee jakautuva yhtiö. PRH:lle tulee toimittaa osapuolten välinen sopimus kiinnitysten järjestämisestä, jakautuvan yhtiön kiinnitetyt panttivelkakirjat ja kiinnitustodistukset. Panttivelkakirjat voidaan jakaa useampiin pienempiin panttivelkakirjoihin ja jakautuvan yhtiön tulee tunnustaa uudet velkakirjat. Uusien velkakirjojen yhteenlaskettu määrä ei saa ylittää alkuperäisen velkakirjan määrää. Korot ja perimiskulut tulevat myös pitää ennallaan. Osittaisjakautumisen osalta on mahdollista jakautuvan yhtiön ja kiinnitysten haltijan välisesti sopia, ettei osittaisjakautuminen vaikuta yritys kiinnityksiin. Velkojan oikeus esinevakuuteen pysyy voimassa normaalisti jakautumisen jälkeenkin ja pantinhaltijalla on oikeus vaatia pantin realisointia samoin ehdoin kuin ennen jakautumista. Yleispanntaus ei yleensä koske jakautumisen jälkeen syntyviä velkoja, joten yleispanntausten osalta tulee velkojan uusia panttaukset jakautumisen jälkeen, jos uusia velkoja tehdään. (Immonen, 2018, s. 441–443.)

Pankin tulee hyväksyä yhtiön jakautuminen, mikäli jakautuvalla yhtiöllä on pankkilainaa. Pankin tulee hakea uudet rahoituspäätökset lainoille, jos velallinen vaihtuu. Myös vakuudet tulee arvioida ja hyväksyä pankissa uudelleen ja nämä käsitellään aina tapauskohtaisesti. Pääsääntöisesti osakeyhtiöt eivät voi antaa vakuutta toiselle yhtiölle, ellei se ole yhtiön toiminnan kannalta perusteltua ja selvästi yhtiön edun mukaista. Yhtiön toiminnan kannalta perustelluksi voidaan katsoa tilannetta, jos yhtiöiden välille syntyy liiketoiminnallinen riippuvuus. Yritys järjestelyiden yhteydessä voidaan selvittää mahdollisuutta Finnveran takaukselle, vaikka Finnvera ei normaalitilanteessa lähde antamaan takauksia vanhoille veloille. Finnvera kuitenkin rahoittaa monia yritys kauppia ja sukupolvenvaihdoksia. Vakuudeksi on mahdollista käyttää myös yrityksen omistajan omaa henkilökohtaista omaisuutta. (Osuuspankin yritysrahoituksesta vastaava pankinjohtaja, 2021.)

3.8 Jakautumisen voimaantulo

Jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden tulee tehdä jakautumisen täytäntöönpanosta yhteinen ilmoitus rekisteriviranomaiselle kuuden kuukauden sisällä jakautumispäätöksestä, ilman tätä ilmoitusta jakautuminen raukeaa. Mikäli jakautumiseen osallistuneissa yhtiöissä on hyväksytty jakautuminen eri aikaan, kuuden kuukauden määräajan laskeminen alkaa siitä hetkestä, kun viimeinen yhtiöistä on sen hyväksynyt. Ilmoitukseen tulee olla liitettynä seuraavat dokumentit: 1. Jokaisen jakautumiseen osallistuvan yhtiön hallitusten sekä toimitusjohtajien vakuutus siitä, että jakautumisessa on noudatettu osakeyhtiölain säännöksiä. 2. Tilintarkastajan todistus siitä, että vastaanottava yhtiö saa vastikkeen kokonaisuudessaan sen omaan pääomaan merkitystä määrästä sekä lausunto jakautumissuunnitelman tarkoitetusta selvityksestä yhtiöiden varoista, veloista ja omaan pääomaan merkitystä määrästä ja selvitys näiden arvostamiseen käytetyistä menetelmistä. 3. Todistus ilmoitusten lähettämisestä velkojille. 4. kunkin jakautumiseen osallistuvan yhtiön jakautumispäätökset ja 5. valtakirja, mikäli valtuutettu allekirjoittaa kaupparekisteriin lähetettävän ilmoituksen. (Kyläkallio ym., 2020, s. 1285–1287.)

Edellä mainittujen dokumenttien lisäksi ilmoituksen liitteeksi tulee vielä liittää kuitti käsittelymaksusta. Käsittelymaksu on 240 euroa jokaista osallisena olevaa yhtiötä kohden. (Patentti ja rekisterihallitus, 2021.)

Jakautuminen rekisteröidään kaupparekisteriin jakautumisilmoituksen ollessa vaaditun mukainen ja jos yksikään velkojista ei ole vastustanut jakautumista. Mikäli jakautuvalla yhtiöllä olisi rekisteröityjä yritys kiinnityksiä, tulisi samalla rekisteröidä yritys kiinnitysten etuoikeuden järjestämisestä tai siirtymisestä vastaanottavalle yhtiölle. Myös yritys kiinnitysten kuolettaminen on mahdollista. Lopullinen jakautuminen tulee voimaan, kun muutos on merkitty rekisteröidyksi kaupparekisteriin. Kokonaisjakautumisessa jakautuvan yhtiön katsotaan purkautuvan ja lakkaavan olemasta silloin kun merkintä kaupparekisteriin tehdään. (Kyläkallio ym., 2020, s. 1287–1289.)

3.9 Lopputilitys

Osakeyhtiön jakautumisen viimeinen vaihe on lopputilityksen tekeminen kaupparekisteriin ja tämä ilmoitus on maksuton. Lopputilityksellä tarkoitetaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökouksessa. Purkautuneen yhtiön toimitusjohtaja ja hallitus laativat lopputilityksen mahdollisimman pian jakautumisen täytäntöönpanon jälkeen, kuitenkin viimeistään kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tilitys on vahvistettu osakkeenomistajien kokouksessa. Ilmoituksen voi allekirjoittaa joko toimitusjohtaja tai hallituksen jäsen ja tähänkään ei yksin prokura ole riittävä valtuutus. Valtakirjalla kuitenkin voidaan myös ulkopuolinen valtuuttaa lopputilitysilmoitus allekirjoittamaan. Alkuperäinen valtakirja tai oikeaksi todistettu jäljennös valtakirjasta tulee liittää mukaan ilmoitukseen. (Patentti ja rekisterihallitus, 2021.)

4 JAKAUTUMINEN VEROTUKSELLISESTI

4.1 Yleiset edellytykset jakautumiselle

Elinkeinoverolakiin ja tuloverolakiin jakautumisen säännökset tulivat vuonna 1995 ja osakeyhtiölakiin se sisällytettiin vuonna 1997. Jakautumista ei voida käyttää yritys-kauppakeinona, sillä omistuksien tulee pysyä samanlaisina jakautumisen jälkeenkin, jakautumisella pystytään vaikuttamaan yrityksen sisäisiin rakenteisiin. Jatkuvuusperiaatetta noudattaen jakautumisella voidaan siirtää omaisuutta ja muuttaa yhtiörakennetta verovapaasti. Jakautumiseen suhtaudutaan verotuksellisesti pitkälti samalla tavalla kuin sulautumiseen, joka on jakautumisen käänteinen muoto. (Huikuri ym., 2016, s. 240.)

Osakeyhtiön jakautumisen verokohtelusta säännellään lain elinkeinotulon verottamisesta 360/1968 (EVL) kohdassa 52 c §, jonka mukaan jakautumisella tarkoitetaan järjestelyä, jossa jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat omistamiensa osuuksien mukaisessa suhteessa vastaanottavan yhtiön tai yhtiöiden osakkeita. Vastike voi olla myös rahaa, mutta enintään kymmenen prosenttia vastikkeena annettavien osakkeiden nimellisarvosta. Jakautumismalleja on kaksi, kokonaisjakautuminen ja osittaisjakautuminen. Kokonaisjakautumisessa jakautuva yhtiö purkautuu ja sen kaikki varat ja velat siirtyvät kahteen tai useampaan yhtiöön. Osittaisjakautumisessa jakautuva yhtiö ei purkaannu, vaan se siirtää vähintään yhden kokonaisen liiketoimintakokonaisuuden siirrettävälle yhtiölle. (Immonen, 2018, s. 447–448.)

Jakautumisen avulla on mahdollista jalostaa verotehokkaasti yrityskokonaisuutta, koska jakautuminen ei katkaise alkuperäistä omistusaikaa. Jakautumisen käyttäminenä verosuunnittelun välineenä liittyy riskejä, sillä yritysrakenteen muuttaminen ei saa johtaa perusteettomiin veroetuihin. Elinkeinoverolain 52 h § eli veronkierron säännöstä on jouduttu soveltamaan useissa jakautumistilanteissa. Järjestelyn pääasiallisena tarkoituksena ei saa koskaan olla veron kiertäminen tai verojen välttäminen. Tilanteet arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Osittaisjakautumiseen ja kokonaisjakautumiseen

kumpaankin liittyy monia verotuksellisia erityispiirteitä ja verotuksellisesti jakautuminen on varsin rajattu keino sekä siihen liittyy paljon muutosidonnaisuuksia. (Immonen & Lindgren, 2017, s. 299.)

Jakautuminen on yleisin nykyään käytettävä yritysjärjestely, sitä voidaan käyttää esivalmisteluna ajatellen tulevaa yrityskauppaa tai sukupolvenvaihdosta. Jakautuminen mahdollistaa esimerkiksi yrityksen tiettyjen omaisuususerien eriyttämisen liiketoiminnasta. Verotuksellisesti jakautuminen mahdollistaa verotuksen lykkäämisen myöhemmäksi. (Kukkonen & Walden, 2020, s. 286.)

Tuloverolain 1535/1992 4 luvun 28 § viittauksen mukaan myös tuloverovelvollisiin kotimaisiin yhtiöihin sovelletaan elinkeinoverolain 52 c §:n säännöksiä jakautumisen osalta. Elinkeinoverolain jakautumissäännös perustuu Euroopan Neuvoston 19.10.2009 antamaan direktiiviin 2009/133/EY, niin sanottuun yritysjärjestelydirektiiviin. Direktiivin tarkoituksena on ollut poistaa verotuksellisia esteitä yritystoiminnan uudelleenjärjestelyiltä Euroopan unionin alueella. Euroopan Neuvoston antamat direktiivit eivät suoraan muuta kansallista lainsäädäntöä, mutta antavat lainsäätäjille raamit, joiden mukaisesti kansalliset lait tulee säätää. Lähtökohtaisesti direktiivin vaatimukset täyttävistä jakautumisista ei aiheudu veroseuraamuksia. Jatkuvusperiaatetta noudatettaessa ei toiminnan uudelleenjärjestelystä aiheudu luovutusvoittoa eikä hankintamenoihin tule muutoksia. Direktiiviä noudatetaan Euroopan unioniin kuuluvien maiden lisäksi myös ETA-maissa. (Savander & Luukela, 2020, luku 1.)

Kolmikantajakautumista tai tytäryhtiöjakautumista ei pidetä elinkeinoverolain edellytyksiä täyttävänä jakautumisena. Kolmikantajakautumisessa jakautumisvastike osakkeenomistajille annetaan jostakin muusta kuin vastaanottavavasta yhtiöstä. Tytäryhtiöjakautumisessa tytäryhtiö jakautuu ja vastaanottavana yhtiönä on emoyhtiö. Näissä kummassakin jakautuvaa yhtiötä verotetaan purkautuvana yhtiönä. (Honkamäki ym., 2018, s. 252–253.)

4.2 Osakeyhtiölain ja elinkeinoverolain säännösten eroavaisuudet

Elinkeinovalain säännökset osakeyhtiölain säännöksiin verrattuna ovat huomattavasti rajoitetummat. Jakautuminen voi täyttää osakeyhtiölain mukaiset vaatimukset, mutta olla täyttämättä niitä elinkeinoverolain vaatimusten mukaisesti. Suurin ero näiden välillä on osakkeenomistajalle maksettavan vastikkeen osalta. (Immonen, 2018, s. 448).

Osakeyhtiölaki sallii jakautumisessa myös omistussuhteiden muuttamisen, toisin kuin elinkeinoverolaki. Elinkeinovalaki määrittelee tarkasti osittaisjakautumisesta, että jakautumisessa siirrettävä osa tulee olla kokonainen liiketoimintakokonaisuus, kun taas osakeyhtiölaki ei ole antanut tarkkaa määritelmää sille, millainen siirrettävän osan tulisi olla. Viimeisimpien lakimuutosten myötä erot näiden lakien välillä ovat pienentyneet. (Kukkonen & Walden, 2020, s.287.) Taulukossa 1. kuvattuna miten jakautuminen on mahdollista toteuttaa osakeyhtiölain ja elinkeinoverolain edellytykset täytäten. Taulukosta ilmenee mitkä kohdat eroavat näiden kahden lain välillä.

Taulukko 1. Osakeyhtiölain ja elinkeinoverolain eroja (Kukkonen & Walden, 2020, s. 287).

	Osakeyhtiölaki	Elinkeinovalaki
Jakautuminen kokonaan tai osittain	Mahdollinen	Mahdollinen
Vastaanottava yhtiö jo toimiva tai perustettava	Mahdollinen	Mahdollinen
Jakautumisessa omistussuhteet pysyvät ennallaan	Mahdollinen	Mahdollinen
Jakautumisessa omistussuhteet muuttuvat	Mahdollinen	Ei mahdollinen
Jakautumisvastikkeena uusia tai vanhoja osakkeita	Mahdollinen	Mahdollinen
Jakautumisvastikkeena rahaa	Mahdollinen	Rajoitetusti mahdollinen (Max 10 %)
Jakautumisvastikkeena muuta kuin osakkeita tai rahaa	Mahdollinen	Ei mahdollinen
Osittaisjakautumisessa siirretään muuta omaisuutta kuin liiketoimintakokonaisuus	Mahdollinen	Ei mahdollinen
Osittaisjakautumisessa siirretään liiketoimintakokonaisuus	Mahdollinen	Mahdollinen

4.3 Kokonaisjakautuminen, osittaisjakautuminen ja liiketoimintakokonaisuus

Kokonaisjakautumisessa jakautuvan yhtiön tulee purkautua jakautumisen seurauksena ja sen varat ja velat jaetaan vähintään kahteen joko olemassa oleviin tai perustettaviin

yhtiöihin. Kokonaisjakautumisessa on osittaisjakautumista vapaammat oikeudet päättää miten varat ja velat jaetaan. Jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastaanottavien yhtiöiden osakkeita omistustensa suhteessa ja jakautumisvastikkeen rahallista määrää on rajoitettu kymmeneen prosenttiin vastikkeena annettavien osakkeiden nimellisarvosta. Rahavastikkeen määrän rajoittaminen perustuu haluun estää veroedun soveltaminen kaupanluontoisiin toimiin. Kaikkien näiden ehtojen tulee täytyä ja jatkuvuusperiaatetta noudattaa, jotta kokonaisjakautuminen voidaan toteuttaa verovapaasti eikä sitä katsota veronalaisena luovutuksena. (Huikuri ym., 2016, s. 242.)

Mikäli osittaisjakautuminen voidaan toteuttaa verovapaasti, edellyttää se vähintään yhden liiketoimintakokonaisuuden siirtoa vastaanottavalle yhtiölle ja myös jakautuvaan vanhaan yhtiöön tulee jäädä yksi kokonainen liiketoimintakokonaisuus. Liiketoimintakokonaisuudella tarkoitetaan elinkeinoverolain 52 c.2 §:n mukaan sellaista yhtiön osaa, joka muodostaa omavaraisen yksikön ja, joka kykenee itsenäisesti harjoittamaan elinkeinotoimintaa. Liiketoimintakokonaisuuteen luetaan kaikki tämän itsenäisen yksikön varat ja velat sekä lisäksi kaikki aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, joilla on liiketoiminnan kannalta merkitystä. Oikeuskäytännössä on paljon ratkaisuja koskien liiketoimintakokonaisuutta ja käsitteen tulkinta perustuukin pitkälti näihin. Liiketoimintakokonaisuuden muodostuminen arvioidaan jakautuvan yhtiön tilanteen perusteella. Osittaisjakautumista ei voida käyttää tilanteissa, joissa siirrettävän toiminnan liiketoimintakokonaisuus muodostuisi vasta vastaanottavassa yhtiössä tehdyn siirron jälkeen. Osittaisjakautumisella ei myöskään voida siirtää yksittäisiä varallisuuseriä. (Kukkonen & Walden, 2020, s. 290–293.)

Keskeisin ero kokonaisjakautumisen ja osittaisjakautumisten välillä on osittaisjakautumisessa vaadittava liiketoimintakokonaisuuden siirtäminen. Osittaisjakautumisessa jakautuva yhtiö ei myöskään purkaannu jakautumisen myötä vaan jatkaa edelleen toimintaansa, mikä mahdollistaa vanhan y-tunnuksen säilymisen. (Huikuri ym., 2016, s. 244.)

4.4 Jatkuvuusperiaate

Jotta jakautuminen voidaan toteuttaa verovapaasti, on noudatettava jatkuvuusperiaatetta. Jatkuvuusperiaatteella tarkoitetaan, että vastaanottava yhtiö saa vähentää omassa verotuksessaan kaikki hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset pitkäaikaiset menot, samoin kuten luovuttava yhtiö olisi saanut vähentää ne. Jakautuminen ei myöskään aiheuta verotettavaa tuloa jakautuvassa yhtiössä. Osakkeenomistajan näkökulmasta hankinta-aika pysyy ennallaan, eikä hänelle aiheudu luovutusvoittoveroa jakautumisen seurauksena. Luovutusvoitto tulee maksettavaksi vasta, kun osakkeenomistaja myy tai luovuttaa jakautumisvastikkeena saamansa vastaanottavan yhtiön uudet osakkeet. Liiketoiminnan tulee siis jatkua jakautumisesta huolimatta. (Savander & Luukela, 2020, luku 4.1.)

Verotuksessa jakautuvan yhtiön ei katsota purkautuvan, vaan sen toiminta jatkuu vastaanottavissa yhtiöissä ja vastaanottava yhtiö perii jakautuvan yhtiön verotusaseman sen osalta, mitä varoja ja velkoja jakautumisella on siirretty. Mikäli jakautumisen ei katsottaisi täyttävän elinkeinoverolain säännöksiä ja jatkuvuuden periaatetta, voitaisiin jakautuvaa yhtiötä verottaa kuten purkautuvaa ja toimintansa lopettavaa yhtiötä. Laissa ei ole määritelty sitä, miten kauan jakautumisessa saatujen vastaanottavien yhtiöiden omistukset tulee säilyttää. Nopeat myynnit jakautumisen jälkeen voidaan tulkita elinkeinoverolain 52 h §:n mukaisena veron kiertämisenä, jolloin edullisempi verokohtelu voidaan evätä. (Immonen, 2018. s. 457–461.)

Mikäli jakautuminen ei täytä elinkeinoverolain 52 c §:n mukaista jakautumisperiaatetta, voidaan jakautuminen tästä huolimatta toteuttaa. Jakautuminen ei tällöin ole verovapaa yritysjärjestely. Tällaista voidaan kutsua verolliseksi jakautumiseksi. Verollinen jakautuminen voidaan toteuttaa joko osittaisjakautumisena tai kokonaisjakautumisena. Verollisessa kokonaisjakautumisessa yhtiötä kohdellaan kuten purkautuvaa yhtiötä verotuksessa kohdellaan. Yhtiön luovutusvoitto lasketaan käyvistä arvoista ja osakkeenomistajan katsotaan myyvän omistuksensa samoin arvoin. Osittaisjakautumisen kohdalla tilanne ei ole yhtä selkeä, sen osalta yhtiön voidaan katsoa tulleen joko täysin puruksi tai osittain puretuksi. Osittaispurussa verovaikutukset kohdistuvat ainoastaan siirtyvään omaisuuteen. Verollisessakin jakautumisessa osakeyhtiölain edellyttämät vaatimukset tulevat täytyä. (Kukkonen & Walden, 2020, s. 305.)

4.5 Kiinteistöjen erottaminen liiketoiminnasta

Osittaisjakautuminen edellyttää liiketoimintakokonaisuuden siirtymistä vastaanotetaan yhtiöön. Oikeustapauksissa KVL 39/2009 ja KVL 101/1996 on käsitelty yksittäisen kiinteistön siirtämistä osittaisjakautumisella perustettavalle yhtiölle, eikä näissä tapauksissa ole katsottu yksittäisen kiinteistön muodostavan elinkeinoverolain 52 c §:n mukaista liiketoimintakokonaisuutta. Näiden ratkaisujen perusteella oikeuskäytäntö on linjannut, ettei yksittäinen kiinteistö voi muodostaa tarkoitettua liiketoimintakokonaisuutta. (Huikuri ym., 2016, s. 246.)

Lähtökohtaisesti yrityksen omistamat kiinteistöt ovat osa liiketoimintakokonaisuutta, eikä niitä katsota omaksi liiketoimintakokonaisuudekseen, joita voitaisiin osittaisjakautumisen kautta liiketoiminnasta eriyttää. Laajan kiinteistöomaisuuden tai niiden vuokraustoiminnan voidaan kuitenkin katsoa muodostavan oman liiketoimintakokonaisuutensa. Kiinteistöliiketoimintakokonaisuuden tunnusmerkkejä ovat vuokraustointa konsernin ulkopuolisille tahoille tai kiinteistötoiminnan pyörittämiseen kuuluva oma henkilöstö. (Savander & Luukela, 2020, luku 4.3.)

KHO:2013:44 14.3.2013: A Oy:n matkailupalveluihin liittyvä liiketoiminta oli päättynyt vuonna 2003, minkä jälkeen yhtiö oli ryhtynyt realisoimaan omistukseensa jääneitä vapaa-ajan asuntoja ja kahta rakentamatonta tonttia. A Oy oli jakautunut kokonaan Kiinteistö Oy L ja Asunto Oy R -yhtiöiksi 31.1.2008. Yhtiölle oli ennen sen jakautumista kertynyt tuloa kiinteistöjen myynnistä ja vuokrauksesta.

Jakautumishetkellä A Oy:llä ei ollut enää liiketoimintaa ja sillä oli vain kaksi 130 kilometrin päässä toisistaan sijaitsevaa kiinteistöä. Yhtiön kahden osakkaan tarkoituksena oli pitää R:n kunnassa sijaitseva kiinteistö itsellään eläkeasuntona ja helpottaa jakautumisella K:n kunnassa sijaitsevan kiinteistön realisointia. Osakkaat myivät Kiinteistö Oy L:n osakkeet 29.8.2008.

Kyseiseen, osaltaan liiketoiminnan lopettamiseen liittyneeseen järjestykseen ei ollut sovellettava elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 h §:n veron kiertämistä koskevaa säännöstä pelkästään sillä perusteella, että yhtiö ei ollut enää harjoittanut aktiivista liiketoimintaa. Säännöstä ei ollut sovellettava myöskään sillä perusteella, että järjestelyn yhtenä keskeisenä tarkoituksena oli ollut K:n kunnassa sijaitsevan kiinteistön nopea realisoiminen.

Jakautuneen yhtiön osakkaat ovat kuitenkin voineet alkaa käyttää Asunto Oy R:n omistukseen siirtynyttä asuntoa tuloverolain 53 §:n 1 kohdan mukaisella tavalla ilman vuokranmaksuvelvollisuutta, mikä ei

ole ollut mahdollista ennen jakautumista. Asunto voi lisäksi myöhemmin olla myytävissä oman asunnon myyntivoittosäännösten puitteissa siten, että jakautuneen yhtiön omistusaikana kertynyt arvonnousu jää verovapaaksi. Kun järjestelyyn liittyi tällaiset jakautumissäännösten tarkoituksen vastaiset veroedut, oli ilmeistä, että yhtenä järjestelyn pääasiallisista tarkoituksista oli ollut veron kiertäminen tai veron välttäminen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 h §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Kokonaisjakautumisella on mahdollista siirtää yhtiön omistamat kiinteistöt tai kiinteistö uuteen yhtiöön. Vastaanottava yhtiö voi olla perustettava tai jo olemassa oleva yhtiö. Kiinteistöt voidaan kokonaisjakautumisessa siirtää myös kiinteistöyhtiöön tai keskinäiseen kiinteistöyhtiöön. Huomioon tulee ottaa kuitenkin elinkeinoverolain 52 h § veronkiertosäännös. Oikeustapauksessa KHO:2013:44 kiinteistö siirrettiin veronalaisesta liiketoimintaa harjoittavasta yhtiöstä verovapaasti hyödynnettäväksi, tapauksessa oikeus on evännyt veroedut. Tapauksessa toteutetun järjestelyn pääasiallisena tarkoituksena on katsottu olleen veron kiertäminen. (Honkamäki ym., 2018, s. 233.)

KHO 23.2.2010 T 323: A Oy oli suunnittelu-, valmistus- ja myyntiliiketoimintaa sekä konsultointia harjoittava yhtiö. A Oy omisti toiminnassaan käytettävän kiinteistön, jonka pinta-ala oli 9 000 m². Kiinteistöllä sijaitti A Oy:n omassa liiketoiminnassa käytettävä teollisuushalli. Halli oli rakennettu kahteen tasoon ja tilat jakautuivat halli- ja toimistosaan. Yhtiössä oli suunniteltu toteutettavaksi järjestely, jossa edellä mainittu kiinteistö rakennuksineen siirrettäisiin uuteen kiinteistöyhtiöön osittaisjakautumisella. Siirrettävään kokonaisuuteen kuuluisivat tontti, rakennus sekä tonttiin ja rakennukseen liittyvät muut varat ja velat. Jakautumisessa siirrettävä kiinteistö muodostaisi uuden kiinteistöosakeyhtiön, joka olisi tavallinen kiinteistöosakeyhtiö. Jakautumisen jälkeen A Oy jatkaisi liiketoimintaansa vuokralaisena kiinteistöosakeyhtiön omistamalla kiinteistöllä. Suunniteltuun osittaisjakautumiseen ei sovellettu EVL 52 c §:n säännöksiä osittaisjakautumisesta, koska A Oy:n harjoittaman liiketoiminnan käytössä olevan yksittäisen kiinteistön ei katsottu muodostavan EVL 52 c §:n 2 momentissa tarkoitettua liiketoimintakokonaisuutta.

Oikeustapauksessa KHO 23.2.2010 taltio 323 käsiteltiin tapausta, jossa A Oy suunnitelti siirtävänsä yhtiön liiketoiminnan käytössä olevan kiinteistön ja sillä sijaitsevan teollisuushallin osittaisjakautumisella uuteen perustettavaan kiinteistöosakeyhtiöön.

Suunniteltuun siirrettävään kokonaisuuteen kuuluivat tontti, teollisuushalli sekä rakennuksiin liittyvät varat ja velat. Jakautumisen jälkeen A Oy olisi jatkanut liiketoimintaansa vuokralaisena kiinteistöosakeyhtiön omistamalla kiinteistöllä. Annetussa ratkaisussa tämän ei katsottu muodostavan osittaisjakautumisessa vaadittavaa liiketoimintakokonaisuutta. (KHO 23.2.2010/323.)

4.6 Varainsiirtovero, osakkaanverotus ja muut verovaikutukset

Varainsiirtoverolain 1 luvun 4 §:n mukaisesti varainsiirtoveroa ei tarvitse suorittaa, kun kiinteistö siirretään toimintaa jatkavalle yhtiölle. Saanto on verovapaa, kun järjestely toteutetaan jakautumista koskevan lainsäädännön mukaisesti. Osakkeenomistajankaan ei tarvitse maksaa veroa vastaanottamistaan jakautumisvastikkeena saamistaan uusista yhtiön osakkeista. (Immonen, 2018, s. 463.)

Jakautuminen on verovapaa varainsiirtoveron osalta riippumatta siitä, tehdäänkö jakautuminen osittais- vai kokonaisjakautumisena. Poikkeustapauksissa jakautuminen voi olla varainsiirtoverovapaa siitä huolimatta vaikka, jakautuminen ei täyttäisikään kaikilta osin elinkeinoverolain vaatimuksia. Näissäkin tapauksissa jakautumisen on kuitenkin täytettävä osakeyhtiölain vaatimukset. Varainsiirtovero tulee maksaa aina vähintään siltä osin, kun jakautumisvastiketta on maksettu rahana tai muuna kuin uusina osakkeina. (Kukkonen & Walden, 2020, s. 311.)

Osakeyhtiölaissa ei ole rajoituksia omistussuhteiden muuttumisesta jakautumisen yhteydessä. Elinkeinovalain säännöksiin mukaan omistussuhteet tulee säilyttää ennallaan. Omistusjärjestelyihin voi tehdä muutoksia joko ennen jakautumista tai sen jälkeen, mikäli jakautuminen halutaan toteuttaa verottomasti. (Kukkonen & Walden, 2020, s. 299.)

Osakkeenomistajan jakautumisvastikkeena saamien vastaanottavan yhtiön osakkeiden hankinta-ajaksi katsotaan alkuperäinen jakautuvan yhtiön osakkeiden hankinta-ajankohta. Jos jakautuvan yhtiön osakkeita on hankittu eri ajankohtina, suhteutetaan han-

kinta-aika uusien osakkeiden osalta vastaamaan vanhoja hankinta-aikoja. Osakkeenomistajalle luovutusvoittovero tulee maksettavaksi vasta, kun hän luopuu vastikkeena saamistaan osakkeista. (Honkamäki ym., 2018, s. 251.)

Tuloverolain 123 § säättää tappioiden jakautumisesta vastaanottavien yhtiöiden kesken. Vahvistetut tappiot siirtyvät niiltä osin vastaanottavalle yhtiölle, kun tappioiden voidaan selvästi katsoa syntyneen siinä yhtiön toiminnassa, joka siirtyy jakautumisessa vastaanottavalle yhtiölle. Muutoin tappiot jakautuvat vastaanottavien yhtiöiden kesken samassa suhteessa kuin nettovarallisuus. Mikäli yhtiöllä olisi verotuksessa useita eri tulolähteitä, siirtyisi silloin tietyn tulolähteen vahvistetut tappiot sille yhtiölle, jolle tulolähdekin siirretään. Elinkeinoverolain jatkuvuusperiaatteen mukaisesti tulisi tappiot kohdistaa ensisijaisesti niihin yhtiöihin, joihin tappion aiheuttanut liiketoiminta siirtyy. Tällä ei kuitenkaan tässä yhteydessä tarkoiteta elinkeinoverolain määrittelemää liiketoimintakokonaisuutta. Tappioita ei kuitenkaan verotuksessa vahvisteta liiketoimintojen eri osa-alueille, joten voi olla haastavaa kohdistaa niitä yhtiön tiettyyn toimintoon. Kohdistaminen kuitenkin voi olla mahdollista, mikäli yhtiö ylläpitää toimintokohtaista tuloslaskentaa. (Immonen, 2018, s. 461–462.)

Vastaanottavan yhtiön osakkaiden tai jäsenten on tullut omistaa yhdessä yli puolet jakautuvan yhtiön osakkeista tappiovuoden alusta alkaen, jotta tappiot siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle. Aiempien vuosien vähentämättä olevat luovutustappiot ja nettokorkomenot siirtyvät suoraan yleisseuraannon perusteella vastaanottavalle yhtiölle. (Savander & Luukela, 2020, luku 3.)

Arvonlisäverotuksessa jakautuminen on neutraali tapahtuma. Arvonlisäverotuksesta säädetään arvonlisäverolaissa 1501/1993. Tämän lain 3 luvun 19 a § säättää palveluiden ja tavaroiden luovuttamisesta liiketoiminnan jatkajalle. Sen mukaan myyntinä ei pidetä liikkeen tai sen osan luovutusta toiminnan jatkajalle, joka alkaa käyttämään näitä luovutettuja tavaroita tai palveluita vähennykseen oikeuttavaan toimintaan. Liiketoiminnan jatkajaa pidetään luovuttajan seuraajana. Jakautuminen ei ole tämän pykälän soveltamisalaan kuuluva järjestely, mutta tästä huolimatta jakautuminen ei aiheuta arvonlisäveroseuraamuksia. (Immonen, 2018, s. 289–290&463.)

4.7 Ennakkoratkaisun hakeminen Verohallinnolta

Jakautuminen on hyväksyttyä verosuunnittelua, jos se on toteutettu elinkeinoverolain säännösten mukaisesti. Hyväksyttävän verosuunnittelun ja veronkierron rajaa on kuitenkin joskus vaikea hahmottaa ja etukäteen määrittellä. Aiheesta on nähtävillä paljon oikeustapauksia ja oikeuden antamia ratkaisuja. Lakia joudutaan kuitenkin soveltamaan aina tapauskohtaisesti, eikä esimerkiksi liiketoimintakokonaisuudenkaan määrittely ole aina yksiselitteistä. Veronkierron säännöstä joudutaan joskus soveltamaan ja olisi ikävää, kun alun perin verovapaaksi kuvitellusta järjestelystä koituisikin jälkikäteen veroseuraamuksia. Tällaisten tilanteiden välttämiseksi ja verotuksen ennakoitavuudeksi epäselvissä tilanteissa verovelvollisen onkin mahdollista hakea Verohallinnolta maksullista ennakkoratkaisua omaan tilanteeseensa. (Määttä & Puolukanaho, 2016, luku 1.)

Ennakkoratkaisuhakemus on vapaamuotoinen ja se tehdään kirjallisena käyttäen suomen tai ruotsin kieltä. Hakemuksen ja siihen liitettävän saateen saa tulostettua Verohallinnon verkkosivuilta. Hakemuksen tekee jakautuva yhtiö ja sen allekirjoittaa yhtiön nimenkirjoitukseen oikeutettu henkilö. Hakemuksen tekemiseen voidaan valtuuttaa valtakirjalla myös ulkopuolinen henkilö, jolloin valtakirja liitetään mukaan hakemukseen. Ennakkoratkaisua voi hakea, kun suunnitelma jakautumisesta on selvä, sillä Verohallinto ei voi antaa ennakkoratkaisua yleisluontoiseen kysymykseen. Hakemuksella tulee kertoa, mitä verolajeja kyseinen hakemus koskee ja, antaa yksilöidyt tiedot hakijasta. Lain tulkintaa vaativissa kysymyksissä yleensä riittää, että hakija esittää tapauksen tosiseikat. Jos suunniteltu järjestely on osa laajempaa kokonaisuutta, hakemuksella tulee tuoda ilmi myös se asia. Hakemuksella tulee lisäksi kertoa, mitä asian suhteen on jo tehty ja, mitä on suunnitteilla. Yritysjärjestelyjä koskevissa hakemuksissa tulee avata yhtiön konsernirakenne ja omistussuhteet ennen ja jälkeen suunnittelun yritysjärjestelyn. Verohallinto voi tarvittaessa pyytää hakijalta lisätietoja. Verohallinto toimittaa käsiteltyään asian siitä kirjallisen päätöksen. Annettu päätös sitoo verohallintoa, mikäli hakemuksella on annettu oikeat tiedot asiasta. Ennakkoratkaisusta voi valittaa hallinto-oikeuteen. (Heikura & Määttä, 2021, luvut 1–14.)

Ennakkoratkaisun hinta muussa veroasiassa on 425 euroa ja vaativissa yli 30 min selvitystyötä vaativissa ratkaisuissa on 2520 euroa (Valtiovarainministeriön asetus Verohallinnon suoritteiden maksullisuudesta annetun valtiovarainministeriön asetuksen muuttamisesta 1035/2020).

5 OSAKEYHTIÖ X:N JAKAUTUMINEN

Tässä työn osassa perehdytään jakautumiseen ja sen mahdollisuuksiin aiemmin kuvattua teoriaa soveltaen käytännön esimerkkiin. Työn toimeksiantajan eli osakeyhtiö X:n tilanteessa jakautumisen ensisijaisena tarkoituksena on eriyttää yrityksen omistamat kiinteistöt liiketoiminnasta. Tarkoituksena on selvittää, mitä mahdollisuuksia X:llä on toteuttaa haluttu jakautuminen, mitä veroseuraamuksia eri vaihtoehdoista sille koituisi ja, mikä on yrityksen omistajan kannalta edullisin vaihtoehto jakautumiselle.

5.1 Osittaisjakautuminen

Osittaisjakautumisella saavutettaisiin toimeksiantajan toivoma vanhan y-tunnuksen säilyminen liiketoimintaa harjoittavalla yhtiöllä. Liiketoimintaa harjoittavan yhtiön ei myöskään ole tarpeen purkautua, vaan liiketoiminta jatkuu entisellään jakautumisen jälkeenkin. Osittaisjakautumisella siirrettäisiin vastaanottavalle kiinteistöyhtiölle vain kiinteistöihin liittyvät varat ja velat. Osittaisjakautuminen yhtiön X kohdalla täyttäisi osakeyhtiölain edellyttämät vaatimukset.

Elinkeinoverolain vaatimukset täyttäessä osittaisjakautumisella tulisi siirtyä vastaanottavalle yhtiölle kokonainen liiketoimintakokonaisuus. Liiketoimintakokonaisuuden tulee olla itsenäisesti toimeentuleva ja omavarainen kokonaisuus. Oikeuskäytännössä on paljon ratkaisuja liiketoimintakokonaisuuksia koskien, joihin käsitteen tulkinta pitkälti pohjautuu. Oikeustapauksessa KHO 23.2.2010/323, jota käsiteltiin aiemmin tämän työn kohdassa 4.5 on ollut hyvin samankaltainen tilanne kuin X osakeyhtiön tilanne on nyt. Tässä oikeustapauksessa yhtiö halusi siirtää sen omistamat kiinteistöt osittaisjakautumisella uuteen perustettavaan kiinteistöyhtiöön ja jakautuva yhtiö olisi jäänyt harjoittamaan liiketoimintaa vuokralaisena näihin kiinteistöihin. Ratkaisussa ei ole katsottu kyseisten kiinteistöjen muodostaneen vaadittua liiketoimintakokonaisuutta, joten näin ei hyvin todennäköisesti katsottaisi X osakeyhtiönkään tapauksessa. Laajan kiinteistöomaisuuden ja sen vuokraustoiminnan voitaisiin katsoa muodostavan liiketoimintakokonaisuuden, tällöinkin vuokraustoiminnan tulisi kohdistua konsernin ulkopuolisille tahoille.

Osittaisjakautuminen voitaisiin kuitenkin toteuttaa, vaikka elinkeinoverolain vaatimukset eivät täytyisikään, jolloin kyseessä olisi verollinen jakautuminen. Verollisen osittaisjakautumisen kohdalla verotuskohtelu ei ole täysin yksiselitteinen, vaan se arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Verollisessa osittaisjakautumisessa yhtiön voidaan katsoa tulleen joko täysin puretuksi tai osittain puretuksi. Osittaispurussa verotus kohdistuu siirtyvään omaisuuteen. Veroseuraukset saattavat siis osittaisjakautumisessa olla hyvinkin mittavia.

5.2 Kokonaisjakautuminen

Kokonaisjakautumisessa ei ole mahdollista säilyttää vanhaa y-tunnusta, koska sen seurauksena jakautuva yhtiö purkautuu. Elinkeinoverolain edellytyksenä jakautumiselle on omistussuhteiden säilyminen muuttumattomina. Kokonaisjakautumisessa kahteen perustettavaan yhtiöön, on omistussuhteet helppo säilyttää ennallaan, eikä omistussuhteisiin haluta jakautumisella vaikuttaakaan. Yrityksen ainoa omistaja tulisi jakautumisen jälkeenkin omistamaan yksin kummankin vastaanottavan yhtiön. Jakautumisvastikkeena omistaja saisi vastaanottavien yhtiöiden osakkeita. Omistussuhteiden ja jakautumisvastikkeen osalta kokonaisjakautuminen täyttäisi sekä osakeyhtiölain että elinkeinoverolain edellytykset jakautumiselle.

Kokonaisjakautumisessa on osittaisjakautumista vapaammat mahdollisuudet päättää jaettavista varoista ja veloista. Osittaisjakautumisen edellyttämä liiketoimintakokonaisuuden siirtäminen ei koske kokonaisjakautumista. Kokonaisjakautumisella on mahdollista siirtää yrityksen omistamat kiinteistöt uuteen yhtiöön siten, että sekä osakeyhtiölain ja elinkeinoverolain vaatimukset täyttyvät.

Elinkeinoverolain edellytyksenä jakautumiselle on jatkuvuusperiaate, jonka tulee täytyä, jotta välittömiltä veroseurauksilta vältytään ja verotusta voidaan lykätä myöhemmäksi. Yhtiön toiminnan tulee siis jatkua jakautumisen jälkeen kummassakin yhtiössä. Osakeyhtiö X:n on tarkoitus jatkaa jakautumisen jälkeen liiketoimintaansa samalla tavalla kuin tähänkin asti, ja sen omistamat kiinteistöt jäävät edelleen liiketoiminnan käyttöön, joten kummankin vastaanottavan yhtiön toiminta tulee jakautumisen jälkeenkin jatkumaan.

5.3 Jakautumissuunnitelma

Jakautumissuunnitelman laatii osakeyhtiö X:n hallitus ja muita osallistuvia yhtiöitä ei tässä kohtaa tarvita, sillä jakautuminen toteutetaan jakautumisella perustettaviin yhtiöihin. Perustettavien yhtiöiden osalta ei myöskään tarvita erillisiä perustamissopimuksia, sillä jakautumissuunnitelma korvaa nämä. Raukeamisuhan vuoksi jakautumissuunnitelmaa luodessa, tulee huomioida osakeyhtiölaissa määrätty aikataulu ja suunnitella jakautuminen siten, että nämä määräajat ehditään toteuttamaan.

Osakeyhtiö X:n tapauksessa osakkeenomistajia on vain yksi, joten suunnitelmassa ei tarvitse kertoa jakautumisen syitä eikä perusteita jakautumisvastikkeelle. Nämä voidaan jättää pois, kun kaikki osakkeenomistajat suostuvat jakautumiseen. Jakautumissuunnitelmasta on mahdollista jättää myös tilintarkastajan lausunto kokonaan pois, kun jakautuminen tapahtuu perustettaviin yhtiöihin. Päätös jakautumisesta tehdään osakeyhtiö X:n hallituksessa, koska kaikki jakautumiseen osallistuvat yhtiöt omistavat kaikki jakautuvan yhtiön osakkeet.

5.4 Yhtiön velat

Osakeyhtiö X:n tulee selvittää nykyiset velkansa mahdollisimman tarkkaan jakautumissuunnitelmaa varten ja miettiä kummalle yhtiölle mikäkin velka jatkossa kuuluu. Jakautumissuunnitelmassa tulee osakeyhtiölain mukaan velkojen osalta olla selvitys jakautuvan yhtiön varoista ja veloista sekä ehdotus niiden jakautumisesta vastaanottavien yhtiöiden kesken. Lisäksi jakautumissuunnitelmassa pitää olla myös selvitys sellaisista pääomalainoista, joiden perusteella velkojat voivat vastustaa jakautumista ja selvitys jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden yritysikiinnityksistä. Erittelyn veloista tulisi olla mahdollisimman tarkka, sillä ellei velkaa ole jakautumissuunnitelmassa mainittu vastaa kumpikin yhtiö siitä jakautumisen jälkeenkin yhteisvastuullisesti.

Osakeyhtiö X:llä on kaksi rahalaitoslainaa omasta pankistaan, joista toinen kohdistuu kiinteistöihin ja toinen on käyttöpääomalainaa. Kummassakin pankkilainassa vakuutena on yrityksen omistamat kiinteistöt ja yritysikiinnitykset. Panttaukset on tehty yleispanttauksina. Osuuspankin yritysrahoituksesta vastaava pankinjohtajaa haastateltiin

näiden velkojen vakuuksien järjestelyihin liittyen. Jakautumisella yrityksen omistamat kiinteistöt siirretään toiseen vastaanottavaan kiinteistöyhtiöön, joten on selvää, että myös näihin kiinteistöihin kohdistuvat velatkin siirtyvät jakautumisessa kiinteistöyhtiön vastattavaksi. Käyttöpääomailain taas kohdistuu liiketoimintaan, joten se tulee siirtymään jakautumisessa liiketoimintaa jatkavalle yhtiölle.

Pankkiin tulisi ottaa yhteyttä jo jakautumista suunniteltaessa. Yrityskiinnitysvelat ovat erityisen hyvin suojattuja muihin velkojaryhmiin verrattuna, jonka vuoksi jo jakautumisen suunnittelu edellyttää neuvotteluita yrityskiinnitysten haltijan eli osakeyhtiö X:n tapauksessa pankin kanssa. Jakautumista ei voida toteuttaa, ellei sopimusta yrityskiinnitysten osalta synny pankin kanssa. Kiinnitykset voivat olla vakuutena vain yhden yhtiön omaisuuteen. Jos yrityskiinnitysten osalta päästään sopimukseen pankin kanssa, haetaan kiinnitysten järjestelyä Patentti ja rekisterihallitukselta.

Näiden yllä mainittujen rahalaitoslainojen ja niiden vakuuksien järjestelyä varten on lisäksi selvitettävä voisiko kiinteistöyhtiö jatkossa antaa vakuutta liiketoimintaa harjoittavan yhtiön veloille. Pääsääntönä on, että yhtiö ei voi antaa velkaa, ellei se selvästi ole yhtiön edun mukaista. Vakuuden antamista voidaan pitää perusteltuna, mikäli yhtiöiden välillä liiketoiminnallinen riippuvuus on ilmeinen. Osakeyhtiö X:n tapauksessa liiketoimintaa harjoittava yhtiö tulee jäämään edelleen vuokralaiseksi kiinteistöyhtiöön siirtyviin teollisuushalleihin ja jatkamaan näissä liiketoimintaansa. Kiinteistöyhtiö tulee saamaan vuokratuloa liiketoimintayhtiöltä ja näin ollen liiketoiminnallisen riippuvuuden voitaisiin katsoa syntyneen.

Pankki kuitenkin arvioi tilanteet aina tapauskohtaisesti. Lisäksi pankin pitää hakea uudet rahoituspäätökset lainoille, kun velallinen vaihtuu ja tämän vuoksi pankkiin on hyvä ottaa yhteyttä jo jakautumisen suunnitteluvaiheessa ja selvittää pankin kanta jakautumiseen. Rahoittaja todennäköisesti myös uusii yleispanntaukset heti jakautumisen jälkeen, sillä yleispanntaus ei koske enää jakautumisen jälkeen tehtäviä velkoja. Viimeistään panttaukset uusitaan uuden velan ottamisen yhteydessä.

Mikäli liiketoiminnallinen riippuvuus ei täytyisi ja kiinteistöyhtiö ei jatkossa voisi antaa vakuutta liiketoimintayhtiön veloille, tulisi lainoille hankkia uudet pankin hy-

väksymät vakuudet. Haastateltavan mukaan Finnvera ei pääsääntöisesti anna takauksia vanhoille lainoille, mutta tapauskohtaisesti myös Finnveran takaus saattaisi olla mahdollinen jakautumisen yhteydessä, sillä Finnvera on usein mukana omistajanvaihdosten rahoitusjärjestelyissä. Takauksen mahdollisuutta tulisi selvittää suoraan Finnveralta. Vaihtoehtoisesti lainan vakuudeksi voitaisiin käyttää myös yrityksen omistajan omaa omaisuutta.

Osakeyhtiö X:llä on näiden pankkilainojen lisäksi käytössään myyntisaatavien rahoitus, jonka vakuutena on rahoitetut myyntilaskut sekä leasingvuokrasopimusvastuita. Kumpikin näistä vastuista tulee siirtymään liiketoimintayhtiön vastuisiin.

Jakautumissuunnitelman tekemisen ja sen rekisteröimisen jälkeen osakeyhtiö X:n tulee hakea velkojien kuulutusta neljän kuukauden kuluessa suunnitelman rekisteröinnistä. X:n tapauksessa riittää, että vain jakautuva yhtiö hakee kuulutusta, sillä jakautuminen tapahtuu perustettavaan yhtiöön eikä vastaanottavalla yhtiöllä tässä vaiheessa vielä ole velkoja, joiden maksukyky voisi heikentyä jakautumisen seurauksena. Maksu yhden yhtiön velkojen kuulutuksesta on 435 euroa ja kuulutusta haetaan lomakkeella, joka löytyy Patentti ja rekisterihallituksen verkkosivuilta. Lomakkeen allekirjoittaa yhtiön toimitusjohtaja tai hän voi halutessaan valtuuttaa toisen henkilön allekirjoittamaan sen puolestaan. Yhtiö X:n tulee lisäksi lähettää kaikille sen velkojille ilmoitus jakautumisestaan ja dokumentoida ilmoitukset. Velkojien on mahdollista vastustaa jakautumista ja tämänkin vuoksi suurimpien velkojien kanssa olisi hyvä sopia asiasta jo etukäteen.

5.5 Jakautumisen verovaikutukset ja kustannukset

Sekä osakeyhtiölain että elinkeinoverolain jakautumiselle asettamat edellytykset täytessä, jakautuminen voidaan toteuttaa täysin verovapaasti ja verotus lykkäytyy myöhemmäksi eli seuraavaan luovutukseen asti.

Liiketoimintaa harjoittava yhtiö ja kiinteistöyhtiö saavat jatkossa vähentää omassa verotuksessaan osakeyhtiö X:n vähentämättä olevat hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot, siltä osin miten ne yhtiöille jakautumisessa ovat jakautuneet.

Yhtiön omistajan osakkeiden hankinta-aikaan ei katsota tulevan muutoksia, vaan se pysyy samana mitä alkuperäinen jakautuvan yhtiön osakkeiden hankinta-aika on ollut. Jakautuvan osakeyhtiö X:n osakkeet omistaa kaikki yksi henkilö ja kaikki osakkeet ovat saman lajisia sekä niiden kaikkien hankinta-aika on sama. Luovutusvoitto osakkeenomistajalle tulee maksettavaksi vasta joskus, kun hän luopuu tai myy vastaanottavien yhtiöiden osakkeita.

Varainsiirtovero ei tule maksettavaksi lainkaan, kun vastaanottava yhtiö jatkaa yhtiön toimintaa ja jakautumisvastike on vastaanottavan yhtiön osakkeita aiemman omistuksen kanssa samassa suhteessa. Osakeyhtiö X:llä ei ole vahvistamattomia tappioita, jotka siirtyisivät vastaanottaville yhtiöille. Lisäksi jakautuminen on arvonalisäverotuksen osalta neutraali tapahtuma, kun jakautuvan yhtiön tavarat ja palvelut luovutetaan yhtiön jatkajalle, joka tulee käyttämään näistä omassa vähennykseen oikeuttavassa toiminnassaan.

6 YHTEENVETO

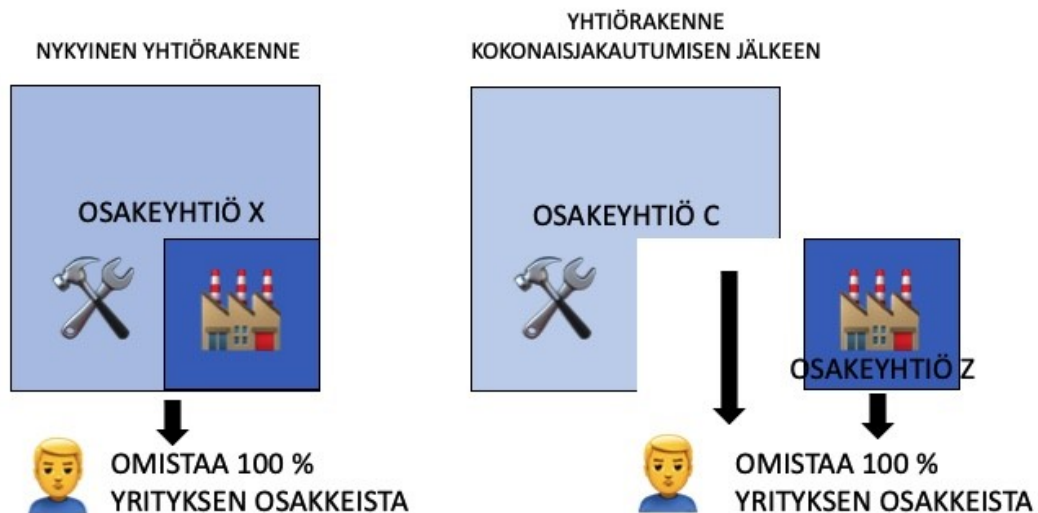
6.1 Tulokset ja johtopäätökset

Osakeyhtiö X:n on mahdollista toteuttaa jakautuminen osittaisjakautumisella, jolloin saataisiin säilytettyä nykyinen y-tunnus liiketoimintaa jatkavalla yhtiöllä. Osittaisjakautumisella siirrettävät kiinteistöt eivät yksin kuitenkaan muodostaisi elinkeinoverolaissa määriteltyä liiketoimintakokonaisuutta, joten tämä olisi verollinen jakautuminen eikä näin ollen edullisin vaihtoehto jakautumiselle.

Kokonaisjakautumisella kiinteistöt voidaan erottaa liiketoiminnasta ja se täyttäisi sekä osakeyhtiölain että elinkeinoverolain jakautumiselle asettamat vaatimukset. Kokonaisjakautumisella ei ole mahdollista säilyttää nykyisen yhtiön y-tunnusta.

Jotta jakautuminen voidaan toteuttaa verovapaasti, tulee noudattaa jatkuvuuden periaatetta. Tarkoituksena on myydä tulevaisuudessa liiketoimintaa harjoittava yhtiö. Laissa ei ole tarkkaan määritelty aikaa, kuinka kauan jakautumisen jälkeen jakautumisvastikkeena saadut vastaanottavan yhtiön osakkeet ja omistus tulee säilyttää ja nopeaa myyntiä jakautumisen jälkeen voitaisiin tulkita veron kiertämisenä. Suunnitelmissa on myydä liiketoiminta kuitenkin vasta kymmenen vuoden kuluttua, joten nopeasta myynnistä ei tässä tapauksessa ole kyse.

Kokonaisjakautumisella ei ole välittömiä veroseurauksia, joten se on edullisin ja järkevin tapa toteuttaa jakautuminen osakeyhtiö X:n osalta ja eriyttää kiinteistöt liiketoiminnasta. Kuviossa 6. kuvattuna yhtiön nykyistä rakennetta ja rakennetta sen jälkeen, kun yhtiön omistamat kiinteistöt on erotettu liiketoiminnasta kokonaisjakautumisella. Omistusrakenteeseen ei tule muutoksia.

Kuvio 6. Yhtiö rakenne nyt ja yhtiö rakenne kokonaisjakautumisen jälkeen

Lakia sovelletaan kuitenkin aina tapauskohtaisesti ja joskus veroviranomaisen näkemys saattaa olla erilainen ja veron kierron säännöstä joudutaan soveltamaan. Tästä johtuen osakeyhtiö X:n tulisikin hakea Verohallinnolta maksullista ennakkoratkaisua jakautumiselleen jakautumissuunnitelman laatimisen jälkeen. Hakemuksessa tulee tuoda ilmi myös tulevaisuudessa suunnitelmissa olevat yrityskaupat ja järjestelyt. Ennakkoratkaisuhakemuksella tulee kertoa lisäksi se mitä asian eteen on jo nyt tehty. Ennakkoratkaisua hakemalla voidaan välttää mahdolliset myöhemmin ilmenevät ikävät yllätykset.

Tutkimuksen tekohetkellä ei ollut tiedossa olevia tulevia lakimuutoksia osakeyhtiön jakautumista sääteleviin lakeihin. Mikäli jakautumista ei kuitenkaan toteutettaisi heti tai lähitulevaisuudessa tämän tutkimuksen teon jälkeen, kannattaa toimeksiantajan seurata tilannetta.

6.2 Tulosten arviointi

Valituilla tutkimusmenetelmillä saatiin vastaus työn alussa esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Tutkimuksen tekemiseen käytettiin monipuolisesti oikeuslähteitä ja eri lähteistä hankittua tietoa vertailtiin keskenään, joten tutkimuksen tuloksia ja sen teoriaa voidaan pitää melko luotettavana. Tutkimusaihe tuntui aluksi melko haastavalta ja työn aloittaminen oli hankalaa. Mitä pidemmälle ja syvemmälle tutkimus kuitenkin

eteni, sitä mukaan mielenkiintoni aihetta kohtaan kasvoi. Lisäksi tutkimuksen tekemisestä erittäin mielenkiintoisen teki se, että aihe oli toimeksiantajalle hyvin ajankohtainen. Mielestäni onnistuin tutkimuksen tekemisessä suunnitellulla tavalla.

Asiantuntijahaastattelu toteutettiin puhelimitse, eikä puhelua nauhoitettu. Haastattelu oli hyvin nopeatempoinen ja haastattelun aikana kirjattiin samalla ylös kysymyksiin saatuja vastauksia, joten virheen tai väärinymmärryksen riski on mahdollinen. Tässä työssä haastattelun avulla kuitenkin vain täydennettiin aineistoa velkojen vakuusjärjestelyiden osalta ja pankki käsittelee tilanteet aina tapauskohtaisesti. Haastattelu toi mielestäni lisäarvoa tälle tutkimukselle.

Osakeyhtiön jakautuminen tulee suunnitella huolellisesti ja jakautumissuunnitelmaa laatia tarkkaan yksityiskohtia myöden, sillä yritysjärjestelyn toteutumisen jälkeen virhettä voi olla myöhemmin mahdoton korjata. Jakautumiseen liittyy vaikeaa juridiikkaa, paljon haastavia yksityiskohtia ja jokaisen yrityksen tilanne on yksilöllinen. Suunnitteluvaiheessa tehdyt virheet voivat tulla maksamaan yritykselle huomattavan paljon. Tämäkään työ ei anna toimeksiantajalle tyhjentävää vastausta tai ohjetta yritysjärjestelyn toteuttamiselle. Näiden seikkojen vuoksi suosittelen toimeksiantajaa käyttämään vielä omassa jakautumisprosessissaan asiantuntijan lainopillista konsultaatiota.

6.3 Jatkotutkimusideat

Tämä tutkimus luovutetaan työn toimeksiantajalle tutkimustuloksineen ja johtopäätöksineen. Toimeksiantajan on mahdollista hyödyntää työtä oman jakautumisensa suunnittelussa haluamallaan tavalla. Työn laajuuden vuoksi tämän tutkimuksen ulkopuolelle rajattiin jakautumisen kirjanpitovaikutukset. Jatkotutkimuksena olisikin loogista lähteä selvittämään, millaisia kirjanpidollisia vaikutuksia jakautumisella on.

Teoriaosuudessa käy ilmi, että kiinteistöt voidaan kokonaisjakautumisella siirtää joko tavalliseen kiinteistöosakeyhtiöön tai keskinäiseen kiinteistöyhtiöön. Jatkotutkimuksella voitaisiin selvittää näiden yhtiömuotojen eroja ja selvittää kumpi yhtiömuoto kiinteistöt vastaanottavalle yhtiölle kannattaisi valita.

Omistaja tulee nostamaan itselleen palkkaa liiketoimintayhtiöstä kuten tähänkin saakka. Jakautumisessa myös kaikkien yhtiön nykyisten työntekijöiden on tarkoitus siirtyä liiketoimintayhtiölle, eikä kiinteistöyhtiöllä tule olemaan palveluksessaan työntekijöitä. Omistajan kannalta olisi oleellista selvittää myös sitä, millaisia mahdollisuuksia hänellä olisi tulouttaa itselleen tuloja kiinteistöyhtiöstä mahdollisimman verotehokkaasti.

LÄHTEET

Airaksinen, M., Pulkkinen, P. & Rasinaho, V. (2018). Osakeyhtiölaki: II (3., uudistettu painos.). Alma Talent.

Eduskunta. (2018.) Yleistä oikeuslähteistä ja oikeudellisesta informaatiosta. Haettu 29.11.2021 osoitteesta https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/kotimaiset-oikeuslahteet/Sivut/Yleista-oikeuslahteista-ja-oikeudellisesta-informaatiosta.aspx

Heikura, M. & Määttä, T. (2021). Ennakkoratkaisuhakemuksen tekeminen ja siihen annettava päätös. Verohallinto. Haettu 17.11.2021 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47819/ennakkoratkaisuhakemuksen-tekeminen-ja-siihen-annettava-p%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s/>

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. & Sinivuori, E. (2007). Tutki ja kirjoita (13. osin uud. laitos.). Tammi.

Honkamäki, T., Kujanpää, E. & Pennanen, M. (2018). Yritysjärjestelyjen käsikirja: Kirjanpito, verotus ja yhtiöoikeus (2., uudistettu painos.). Alma Talent.

Huikuri, H., Karsio, T., Koila, T. & Vartiainen, S. (2016). Yritystoiminnan uudelleenjärjestely ([4. uudistettu painos]). ST-Akatemia Oy.

Immonen, R. (2018). Yritysjärjestelyt (7., uudistettu painos.). Alma Talent.

Immonen, R. & Lindgren, J. (2017). Onnistunut sukupolvenvaihdos (5., uudistettu painos.). Alma Talent.

Kananen, J. (2017). Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Keinänen, A., Väättäin, U. (2015). Empiirinen oikeustutkimus – Mitä ja milloin? Haettu 14.11.2021 osoitteesta <https://www-edilex-fi.lillukka.samk.fi/artikkelit/14917.pdf>

KHO 23.2.2010/323. Haettu 17.11.2021 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/oikeus/kho/lyhyet/2010/201000323>

KHO:2013:44 14.3.2013. Haettu 10.12.2021 osoitteesta <https://www-edilex-fi.lillukka.samk.fi/kho/vuosikirjat/201300941?all-words=KHO%3A2013%3A44+14.3.2013&offset=1&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=599082>

Kukkonen, M. & Walden, R. (2020). Elinkeinoverolaki käytännössä (4., uudistettu painos.). Alma Talent.

Kyläkallio, J., Iirola, O. & Kyläkallio, K. (2020). Osakeyhtiö: II (8., uudistettu painos.). Edita.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968. Haettu 11.11.2021 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360>

Määttä, T. & Puolukanaho, J. (2016). Veron kiertämissäännöksen soveltaminen. Verohallinto. Haettu 17.11.2021 osoitteesta https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49027/veron_kiertamissaannoksen_soveltamine2/

Nieminen, K., Lähteenmäki, N. & Aaltonen, O. (2021). Empiirinen oikeustutkimus. Gaudeamus.

Osakeyhtiölaki 624/2006. Haettu 10.11.2021 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>

Patentti ja rekisterihallitus. (2021). Ilmoitus jakautumisen täytäntöönpanosta. Haettu 15.11.2021 osoitteesta https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/muutosilmoitus/jakautuminen/ilmoitus_jakautumisen_taytantonpanosta.html

Patentti ja rekisterihallitus. (2021). Jakautumisessa purkautuneen osakeyhtiön lopputilityksen ilmoittaminen rekisteröitäväksi. Haettu 15.11.2021 osoitteesta https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/muutosilmoitus/jakautuminen/ilmoitus_lopputilityksesta.html

Patentti ja rekisterihallitus. (2021). Kuulutushakemus velkojille. Haettu 15.11.2021 osoitteesta <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/muutosilmoitus/jakautuminen/kuulutushakemus.html>

Patentti ja rekisterihallitus. (2021). Osakeyhtiön ilmoitus jakautumissuunnitelmasta. Haettu 15.11.2021 osoitteesta https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/muutosilmoitus/jakautuminen/ilmoitus_jakautumissuunnitelmasta.html

Savander, L. & Luukela, H. (2020). Yritysjärjestelyt ja verotus – jakautuminen. Verohallinto. Yritysjärjestelyt ja verotus – jakautuminen. Haettu 16.11.2021 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49340/yritysj%C3%A4rjestelyt-ja-verotus---jakautuminen/>

Valtiovarainministeriön asetus Verohallinnon suoritteiden maksullisuudesta annetun valtiovarainministeriön asetuksen muuttamisesta 1035/2020. Haettu 17.11.2021 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20201035>

LIITE 1

ASiantuntijahaastattelun kysymykset:

- Miten pankissa toimitaan tilanteessa, kun osakeyhtiö haluaa jakautua ja jakautuvalla yhtiöllä on lainaa pankista?
- Miten pankissa toimitaan tilanteessa, jos lainat jakautuvat eri yhtiöille ja kaikilla lainoilla on ollut samat vakuudet?
- Onko kiinteistöt omistavan yhtiön mahdollista antaa vakuutta jakautumisen jälkeen liiketoimintayhtiön velkojen vakuudeksi?
- Mitä voidaan käyttää vakuutena, jos kiinteistöjen käyttö vakuutena ei enää jakautumisen jälkeen ole mahdollista?

Haastattelu tehtiin puhelimitse 30.11.2021.

Puhelua ei nauhoitettu.

Haastateltava oli Osuuspankin yritysrahoituksesta vastaava pankinjohtaja.